

14 december

Debatter m. m.

Torsdagen den 14 december fm.	Sid.
Svar på fråga av herr Jacobsson, Gösta, ang. en fredlig uppgörelse mellan Katanga och den kongolesiska regeringen	3
En reform av skattesystemet, m. m. (Forts.)	5
Beskattningen av motorbrännolja	45
Ändrade bestämmelser om påföring av folkpensionsavgift	48
Höjning av det allmänna barnbidraget	49
Bemyndigande för Kungl. Maj:t att i vissa fall utfärda förbud för svenska rederier att utlämna dokument till utländska myndigheter	51

Torsdagen den 14 december em.	
Svar på interpellation av herr Virgin ang. samordnad handläggning av frågor, vilka aktualiseras genom Sveriges ansökan om association med EEC	54
med EEC	54
Anföranden i anledning av riksdagsarbetets avslutning	57

Samtliga avgjorda ärenden

Torsdagen den 14 december fm.	
Bevillningsutskottets betänkande nr 79, ang. förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen, m. m.	5
— nr 74, ang. förslag till förordning om brännoljeskatt, m. m. ..	45
Andra lagutskottets utlåtande nr 72, ang. förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen, m. m.	48
— nr 73, ang. förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen om allmänna barnbidrag	49

	Sid.
Bankoutskottets utlåtande nr 33, ang. ändring av instruktionen för riksdagens revisorer	51
— memorial nr 34, ang. uppskov med behandlingen av vissa till bankoutskottet hänvisade motioner	51
— utlåtande nr 35, ang. lönesättningen m. m. för viss personal vid riksdagens ekonomibyrå	51
Andra lagutskottets utlåtande nr 59, ang. bidrag från de allmänna sjukförsäkringarna till undersökningar för hälsokontroll	51
— nr 71, ang. bemyndigande för Kungl. Maj:t att i vissa fall utfärda förbud för svenska rederier att utlämna dokument till utländska myndigheter	51
— nr 74, ang. förslag till lag om undanförelse och förstöring, m. m.	52
Jordbruksutskottets utlåtande nr 42, ang. anvisande av medel till jordfonden å tilläggsstat I till riksstaten, m. m.	52

Torsdagen den 14 december em.

Statsutskottets memorial nr 195, ang. uppskov med behandlingen av vissa ärenden	57
— nr 196, ang. tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1961/62	57

Torsdagen den 14 december förmiddagen

Kammaren sammanträdde kl. 10.00; och dess förhandlingar leddes till en början av herr förste vice talmannen.

Justerades protokollet för den 8 innevarande månad.

Ang. en fredlig uppgörelse mellan Katanga och den kongolesiska regeringen

Jämlikt § 20 av kammarens ordningsstadga hade herr *Jacobsson, Gösta*, till hans excellens herr ministern för utrikes ärendena framställt följande fråga: »På grund av den senaste oroväckande händelseutvecklingen i Kongo anholder jag att till utrikesministern få rikta frågan, huruvida från den svenska regeringens sida inom FN initiativ tagits eller kommer att tagas till allvarligt försök att få ett slut på de pågående striderna i Kongo, i vilka svensk trupp deltagit, genom en fredlig uppgörelse mellan Katanga och den kongolesiska regeringen?»

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena *UNDÉN*, som tillkännagivit, att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara nämnda fråga, erhöi ordet och anförde:

Herr talman! Ledamoten av denna kammare, herr *Jacobsson* i Malmö, har framställt en enkel fråga huruvida, från den svenska regeringens sida, inom FN initiativ tagits eller kommer att tagas till allvarligt försök att få ett slut på de pågående striderna i Kongo, i vilka svensk trupp deltagit, genom en fredlig uppgörelse mellan Katanga och den kongolesiska centralregeringen.

Till svar på denna fråga vill jag framhålla följande.

Svenska regeringen anser självfallet att alla möjligheter till fredlig uppgörelse mellan den lokala ledningen i Katanga

och den kongolesiska centralregeringen bör tillvaratagas. I ett uttalande inför säkerhetsrådet den 15 november detta år har jag också såsom Sveriges representant understrukt, att målet för FN:s aktion är att skapa fred och stabilitet i landet genom förhandlingar.

Jag är övertygad om att FN:s generalsekreterare är beredd att ta erforderliga initiativ till upphörande av striderna, så snart ett gynnsamt tillfälle därtill erbjuder sig.

Vad angår svenska regeringens möjligheter att medverka till en uppgörelse i godo i Kongo, anser vi oss berättigade med hänsyn till vårt militära engagemang att i förekommande fall delgiva generalsekreteraren våra synpunkter, såsom också nyligen skett. Regeringen kommer även i fortsättningen att understryka angelägenheten av att få till stånd förhandlingar och förlikning.

Herr *JACOBSSON, GÖSTA*, (h):

Herr talman! Jag ber att hjärtligt få tacka hans excellens utrikesministern för hans svar på den av mig ställda frågan. Jag är mycket nöjd och glad i anledning av svarets innehåll.

Bakgrunden till min fråga har varit den oro, som jag själv och jag tror hela svenska folket känner för det svenska deltagandet i FN-aktionen i Kongo, enkannerligen för den där engagerade svenska truppen. Åtskilliga svenskar har stupat, och många svenska liv står på spel. Denna oro har emellertid för min del kommit att förknippas med viss tveksamhet, huruvida icke den svenska truppen i realiteten användes eller skulle komma att användas för uppgifter som gick längre än vad vårt land åtagit sig eller kunde gå med på med tanke på den neutralitetspolitik, som vi i övrigt för.

Från utrikesministerns sida har visserligen vid olika tillfällen i riksdagen försäkrats, att den svenska kontingenten

Ang. en fredlig uppgörelse mellan Katanga och den kongolesiska regeringen skulle användas endast för att upprätthålla lugn och ordning, d. v. s. huvudsakligen för polisiära uppgifter, och icke skulle anlitas för uppgifter som innebar inblandning i Kongos inre uppgörelser — något som givetvis icke uteslöt anlåtande för militära aktioner i defensivt syfte. Vi har alla förlitat oss på detta, och jag tror att vi alla allttjämt förlitar oss därpå.

Men det skulle å andra sidan vara orätt av mig att sticka under stol med att vissa händelser förekommit på den allra sista tiden, som vållat villrådighet och givit anledning till missförstånd. Svenska folket har inte vetat vad det skulle tro. Jag syftar inte så mycket på vissa intervjuutalanden i tidningarna av docent Sture Linnér i Kongo respektive överbefälhavaren där; de har ju för övrigt senare dementerats. Jag syftar fastmera på motsägande tolkningar av säkerhetsrådets resolution om målet för FN:s mission i Kongo, av vilka vissa tytt på att syftet var Katangas införlivande med Kongo genom militärt våld. Därtill kommer tidningarnas skildringar av de pågående militära operationerna i Elisabethville, som talar om bomber mot posthus och industricentra, flygets insättande i markstrider, rekvisition av 500-kilogramsbomber m. m. Skildringarna har i vissa fall varit alltför sensationsbetonade, men de har innehållit åtskilligt av verklighetsunderlag. Det är inte att undra på om svenska folket blivit något konsternerat. Till yttermera visso har ett par inflytelserika svenska tidningar i sina ledare gjort sig skyldiga till ganska aggressiva uttalanden, som måste ha givit anledning till villrådighet om Sveriges hållning — inte minst i utlandet.

För min egen del måste jag säga, att för mig skulle ett svenskt deltagande i något som mer eller mindre liknar ett regelrätt kolonialkrig i Kongo vara något av en ond dröm. Jag kan inte föreställa mig att genom militärt våld och ty åtföljande blodsutgjutelse — i vems namn det än utövas — för åstadkommande av en lösning av frågan om Kongos statliga organisation förutsättningar skulle kunna skapas för en fredlig samlevnad mel-

lan Kongos olika stammar i fortsättningen.

Genom utrikesministerns positiva svar på min fråga har undanröjts varje tvevel om hur regeringen ser på den frågan och att regeringen menar att alla möjligheter till fredlig uppgörelse måste tillvaratagas. Jag kan inte nog starkt ge uttryck åt min glädje och tillfredsställelse över detta uttalande. Svaret har lugnat mitt samvete på denna punkt.

En annan sak är att det icke stillat min oro för vad som kan hända i Kongo, men denna oro delas säkert också av hans excellens utrikesministern själv. Jag är särskilt glad över att utrikesministern uppenbarligen hyser förtroende för FN:s nye generalsekreterare U Thant och är övertygad om att denne är beredd att ta erforderliga initiativ till stridernas upphörande så snart ett gynnsamt tillfälle erbjuder sig.

Jag utgår ifrån att de av regeringen uppställda betingelserna för den svenska truppens användning kvarstår i huvudsak oförändrade samt att i det fall händelseutvecklingen till äventyrs skulle bli sådan — jag är trots allt något rädd för det — att FN:s aktioner drivs in på vägar, oförenliga med vad som kan vara vår svenska fredssak, den svenska Kongopolitiken av regeringen kommer att tagas under omprövning.

Jag ber ännu en gång att få tacka för svaret.

Herr talmannen yttrade nu, att herr *Hanson, Per-Olof*, begärt ordet för att delta i den pågående överläggningen, och att kammaren i anledning härav hade att avgöra, huruvida den ville besluta att för tillfället upphäva den i § 20 mom. 4 tredje stycket i ordningsstadgan för kammaren stadgade inskränkningen i yttranderätten. Härefter gjorde herr talmannen propositioner, först på bifall till samt vidare på avslag å förslaget om upphävande av denna inskränkning; och förklarades den senare propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Överläggningen förklarades härmed slutad.

Ang. en reform av skattesystemet, m. m.
(Forts.)

Fortsattes överläggningen angående bevillningsutskottets betänkande nr 79.

Herr BERGH, RAGNAR, (h):

Herr talman! När vi nu har att återgå till skattedebatten skulle jag vilja börja med att säga, att det är påfallande med vilken iver man kanske främst på centerpartihåll har velat karakterisera denna skatteomläggning som en skattesänkning. Det kan därför vara lämpligt att börja dagens debatt med att understryka ett par synpunkter i detta sammanhang som herr Hagberg i Malmö anlade i går. Man har både i pressen, i propositionen och i gårdagens debatt gjort gällande, att det här skulle vara fråga om en total skattesänkning på ungefär 300 miljoner kronor. När man har kommit till detta slutbelopp har man emellertid, så vitt jag begripit, använt ordet »skattesänkning» i en ganska originell betydelse.

Som skattesänkning betraktas då att folkpensionärerna får ett tillägg till sina inkomster på cirka 40 miljoner kronor. Om jag som folkpensionär får, låt mig säga, 50 kronor mera i pension, d. v. s. 50 kronor mera i inkomst, kan det inte rimligtvis betyda att jag får en skattesänkning med detta belopp. Om inte dessa 50 kronor äts upp av omsättningskatten kan man på sin höjd säga att denna inkomstförbättring gör det något lättare att betala de skatter som skall tas ut.

Samma resonemang kan föras då det gäller barnbidragen. Det förutsätts att de skall höjas med sammanlagt 175 miljoner kronor, men om en barnfamilj får 100 kronor mera i barnbidrag betyder inte detta att familjens skatt sänks. Även där gäller ju att i den mån det höjda barnbidraget inte ätes upp av omsättningskatt betyder det endast att det blir möjligt att få lite mera över till skatt än annars. Att tala om skattesänkning i detta sammanhang måste betraktas som missbruk av ord.

Man kan också lägga en delvis liknande synpunkt på förslaget om höjning av

skatteutjämningsanslaget till kommunerna med cirka 30 miljoner kronor. Det kan betyda en skattelättnad för skattebetalare inom den kommunen, men eftersom pengarna ju skall gäldas med statsmedel, kan man ju inte kalla detta för en total skattesänkning.

Räknar man alltså ifrån dessa belopp, 40 miljoner, 175 miljoner och 30 miljoner kronor, så blir det inte mycket kvar av de 300 miljoner som det var tal om, och det förhåller sig förvisso så, som herr Hagberg sade, att de 55 miljoner kronor som är kvar ligger inom ramen för endast mycket små felkalkyler i fråga om skatteutfallet i det hela.

Det är det ena jag tycker att man bör ha klart för sig då man talar om att det föreliggande förslaget skulle innebära en skattesänkning av några betydande mått. Jag skall inte alls inlåta mig på några spekulationer om varför regeringens medhjälpare inom centerpartiet så ivrigt driver detta resonemang, utan jag konstaterar bara faktum att man här talar om en skattesänkning som icke är någon skattesänkning annat än i vissa enstaka fall och för vissa enstaka grupper.

Innebörden i det här skatteförslaget är ju i huvudsak en omläggning av skatten från direkt till indirekt, en omläggning av skatten kommunerna emellan via ortsavdragsförändringen och en omläggning från kommunal- till statsskatt via kompensationserna till vissa kommuner o. s. v. Det är någonting annat än en skattesänkning.

Det skulle också vara lockande att ta upp ett par synpunkter som centerpartiets talesman herr Sundin anförde i sitt inlägg i går som ett slags försvar för centerpartiets medverkan.

Herr Sundin gjorde ett på sätt och vis storpolitiskt uttalande, när han sade att han betraktade det som en nackdel i vårt parlamentariska liv att kommunisterna i vissa fall kunde tänkas vara tungan på vagen. Hans resonemang i den delen gick närmast ut på att centerpartiet fann det angeläget att, för att förhindra en sådan sak åtminstone i den här frågan, i stället för kommunisterna förstärka regeringens röstunderlag i detta hus.

Ang. en reform av skattesystemet, m. m.

Det är för mig svårt att förstå varför min norrbottenskollega Helmer Persson uttalar sig i så ogillande ordalag om herr Sundin i detta sammanhang — det skulle väl vara lika stor anledning för herr Persson att stolt sträcka på sig och konstatera, att den mycket lilla grupp som kommunisterna utgör i riksdagen enligt denna tolkning har så stort indirekt inflytande, att den faktiskt i vissa fall avgör vilken ståndpunkt centerpartiet skall inta. Den slutsatsen borde ligga mycket nära till hands. Det var ett stolt ögonblick, som herr Persson uppenbarligen försummade.

Sedan skulle jag vilja göra som det berättas om en för länge sedan avliden riksdagsman, vilken när det kom fram ett förslag här i riksdagen först och främst tänkte efter hur förslaget skulle verka i hans hemort. Jag tror inte det är någon dum idé att på det sättet konfrontera förslagen i riksdagen med de förhållanden som man bäst känner till.

Om jag alltså i mitt inlägg försöker se detta ärende ur övre Norrlands och framför allt Norrbottens synvinkel, bör jag kanske rättvisligen börja med att säga, att den likformighet i fråga om ortsavdragen som nu föreslås — vi har varit med och föreslagit samma sak tidigare — uppenbarligen måste verka förhållandevis gynnsamt i de lägre dyrortsgrupperna. Men just kombinationen med höjd omsättningsskatt och med höjd bensin- och brännoljeskatt gör det så vitt jag förstår ytterst osannolikt att de orter som tillhör ortsgrupp 5 får någon som helst lindring i sin skattebörd, och jag skulle tro att det resonemanget är alldeles speciellt tillämpligt på de 5-orter som har glesbygdskaraktär.

Till ortsgrupp 5 hör inte bara Norrbottens län; dit hör också större delen av Västerbotten, en stor del av Jämtland och även en del av Ångermanland. När man i det här sammanhanget diskuterar de bygdernas speciella problem, bör det kanske allra först slås fast, att en hel del utgifter för skattebetalarna måste bli större än i andra bygder — det gäller exempelvis skolväsendet, sjukvården och sociala anordningar. Man ser

inte gärna att de anordningar som kommunerna enligt den speciallagstiftning vi har på dessa områden har att svara för blir av lägre standard i de bygderna. Å andra sidan är försörjningsmöjligheterna i varje fall i Norrbottens län inte alltid jämförliga med försörjningsmöjligheterna neråt landet, och det betyder att skattekraften under i övrigt lika förhållanden också är mindre. Det är självklart att skattetrycket där måste bli hårdare. Även i de fall då inkomsterna är jämförbara med vad medborgarna har i andra delar av landet blir på grund av de högre levnadskostnaderna skatteförmågan mindre. Man kan faktiskt med ett tillspetsat omdöme säga att skatten i dessa bygder inte på samma sätt som i övriga delar av landet tas ut efter skatteförmågan.

Det är såvitt jag förstår mot den bakgrunden som man bör se det problem vi nu diskuterar. Det yrkande som finns i reservation I till bevillningsutskottets betänkande nr 79, att Kungl. Maj:t måtte företaga en skyndsam utredning för att utröna vilka åtgärder som må vara erforderliga för lösande av de problem som sammanhänger med de för övre Norrland speciella fördyrande omständigheterna, anser jag därför vara ytterst befogat.

Vad som särskilt har förvånat mig är förslaget om höjning av bensinskatten, vare sig den nu som regeringen vill skall höjas med 5 öre per liter eller som centerpartiet föreslår med 3 öre.

Från norrbottniskt håll har man upprepade gånger motionerat om en differentiering av bensinskatten för att därigenom få till stånd ett enhetligt bensinpris över hela landet. Själv har jag motionerat därom tre gånger. Liknande motioner har väckts av socialdemokratiska representanter för Norrbotten och av centerpartirepresentanter för övre Norrland. Jag har litet svårt att förstå hur propositionen och centerpartiets förslag av i dag kan överensstämma med de strävandena. En hög skatt på drivmedel måste självfallet bli särskilt kännbar i de delar av landet där avstånden är stora, i all synnerhet som järnvägsnätet

där uppe är glest och transporter av både människor och varor i förhållandevis stor utsträckning måste ske på landsvägarna. Varje höjning av drivmedelspriserna betyder därför ökade produktionskostnader, höjda levnadskostnader och över huvud taget en allmän fördyring. Man kan helt enkelt inte komma ifrån att en höjning av drivmedelspriserna utlöser dylika kedjereaktioner.

I en centerpartireservation anfördes nu — liknande synpunkter framhölls av herr Grym i går kväll — att man i detta sammanhang särskilt bör uppmärksamma grunderna för skattelindringsbidragen till skattetyngda kommuner. Man bör, resonerar man på det hållet, undersöka, om en utjämning kan ske genom tillämpning av gällande skatteutjämningsförordning eller genom att staten påtar sig uppgifter som nu helt eller delvis måste finansieras med kommunala skattemedel. Jag anser det befogat att skatteutjämningen kommunerna emellan blir effektivare än vad den för närvarande är. Jag vill dock påpeka, att man genom en dylik anordning visserligen kan minska den skatt som de enskilda skattebetalarna har att erlägga till kommunerna, men man kan inte på den vägen eliminera de fördyrande verkningarna på levnadskostnaderna i övrigt som en höjning av drivmedelsskatten skulle medföra. Det blir visserligen ett förhållandevis mindre belopp som medborgarna har att erlägga i skatt till kommunen, men man kommer inte ifrån den fördyring av produktionen och därmed också av levnadskostnaderna som en höjning av drivmedelsskatten kommer att innebära.

Jag har lagt märke till att man i en centerpartireservation, som talar för en höjning av bensinskatten med 3 öre per liter, vill att skattemedlen skall specialdestineras för välgändamål. Denna tanke är litet originell av den anledningen att bensinskattemedlen ju redan är specialdestinerade. När bensinskatten infördes hette det ju att pengarna skulle användas för vägväsendet. Så har icke skett i full utsträckning, och en hel del bensinskattemedel har därför icke använts

Ang. en reform av skattesystemet, m. m. för avsett ändamål. Icke desto mindre ter det sig något egendomligt, att man nu vill så att säga försvara en höjning med 3 öre per liter med att pengarna skall gå till vägarna. Vi har ju redan beslutat att bensinskattemedlen skall användas för välgändamål, även om inte beslutet efterlevs.

För att vara rättvis skall jag emellertid också ta upp en annan centerpartireservation, som har att göra med bensinskattens höjning. I denna reservation upprepas motionsvis framförda förslag från norrbottniskt håll om en differentiering av bensinskatten så att bensinpriset blir lika i hela landet. Man accepterar höjningen av bensinskatten men talar om en utredning och ett förslag om differentiering. Låt oss fundera över vad detta egentligen betyder.

I reservationen propagerar man för en höjning av bensinskatten med 3 öre, men man vill inte att denna höjning speciellt skall drabba övre Norrland. Vi kan ta följande exempel. Låt oss anta att frakten från lossningshamnen till en viss punkt i inlandet är 3 öre per liter. Då innebär denna tankegång att man skall acceptera en höjning med 3 öre överlag, men man vill inte att de 3 ören skall slå igenom i det här speciella fallet, med andra ord att höjningen inte skall slå igenom i dessa trakter, utan skatten sänks med motsvarande belopp. Innebörden av detta resonemang är att man visserligen för dessa trakter inte vill göra ont värre, men man frångår sin tanke att man i stället — eftersom det här är fråga om glesbygdstrakter med ett föga utbyggt järnvägsnät — borde ha försökt göra det bättre.

Jag kan alltså, herr talman, inte finna annat än att reservationen på denna punkt av herr Hagberg m. fl., i vilken yrkas avslag på en höjning av skatten, är mycket väl befogad.

Nu har jag i mitt resonemang både då det gäller reservation I och reservation XXIX av herr Hagberg m. fl. i någon mån satt centerpartiets hållning i gluggen, men vad bensinskatten beträffar är det självklart att jag måste betrakta en höjning med 3 öre som ett

Ang. en reform av skattesystemet, m. m.

mindre ont än en höjning med 5 öre. Den saken är ju uppenbar. Eftersom övre Norrland redan betungas så hårt i fråga om transportkostnader, skulle det självfallet mest motsvara denna befolkningsintressen att man icke alls genomförde någon höjning av bensinskatten utan snarare åstadkom en sådan skattereducering, att bensinpriset i dessa trakter i varje fall inte kom att ligga över vad som nu gäller för andra delar av landet.

Med denna motivering, herr talman, tycker jag nog att det för oss, som representerar befolkningens intressen i övre Norrland, finns alla skäl att stödja reservationerna I och XXIX.

Herr JONASSON (cp) kort genmäle:

Herr talman! Herr Bergh tycks i dag ta tagit på entreprenad att speciellt angripa centerpartiet. Han säger att det är ett synnerligen originellt skattesänkingsförslag, som här föreligger från centerpartihåll; det skulle inte innebära några skattesänkningar. Men hur är det, herr Bergh? Den av oss föreslagna höjningen av ortsavdragen gör att man får betala in mindre pengar. Dyrortsgrupperingen slopande leder också till större ortsavdrag i de orter som berörs, och genom skatteskalornas förändring när det gäller statsskatten blir det ju också en lindring. Så långt är vi väl överens, och det framgick ju också av herr Berghs anförande. Men sedan säger herr Bergh, att det i övrigt inte blir några skattesänkningar genom vårt förslag, utan det var andra saker, som inte hörde hit. Det enda jag kan i någon mån ge honom rätt i är att man kan resonera så beträffande det extra indextillägget som kostar 40 miljoner kronor, som man ger pensionärerna, men när det gäller barnbidragen och skattelättnader till de skattetyngda kommunerna är väl ändå herr Berghs resonemang felaktigt. Då man lämnar statsbidrag till de kommunerna i samband med skattelättnaderna, innebär det väl ändå att människorna som bor i dessa kommuner får en skattelättnad därigenom att de inte behöver

inbetala det belopp som motsvarar statsbidraget. Hur herr Bergh kan få detta till att det icke blir någon skattelättnad, begriper inte jag.

När det sedan gäller barnbidragen har kammaren tidigare debatterat frågan om de innebär en skattelättnad eller är sociala bidrag. Vi fick ju barnbidragen i stället för de tidigare barnavdragen, och jag trodde att denna fråga vid det här laget skulle vara slutdiskuterad i kammaren och att vi blivit ense om att barnbidragen innebär en skattefråga. Systemet med barnavdrag innebar ju att föräldrar med låga inkomster inte fick någon glädje av rätten att göra avdrag. I och med övergången till barnbidrag blev det en större rättvisa för dessa grupper av föräldrar; min far hade aldrig möjlighet att utnyttja rätten till barnavdrag. Barnbidragen är ett led i beskattningen. Det kommer vi inte ifrån.

Herr SUNDIN (cp) kort genmäle:

Herr talman! Jag har lärt mig av det samröre jag under årens lopp haft med skolfolk både i kommunala instanser och i andra sammanhang, att en av deras nästan allra mest framträdande personliga egenskaper — bortsett från deras utsökt goda förmåga att undervisa — är den attityd med pekpinnen, som de i olika sammanhang intar gentemot människor i sin omgivning, vilka de tror sig vara i alla avseenden överlägsna. Utan att i detta sammanhang namnge vem jag avser, står jag för det yttrandet, herr talman! — Detta var nu bara ett litet resonemang, som jag inledningsvis riktade till herr talmannen.

Herr Bergh berörde för en liten stund sedan den inställning jag gav uttryck åt i går, när jag talade om kommunisternas medverkan inte bara i detta sammanhang utan även i andra och sade att resultatet kunde ha blivit det jag nämnde — och som jag inte här skall upprepa — för den händelse uppgörelse inte träffats mellan regeringspartiet och något av oppositionspartierna. Herr Bergh försökte vända saken så, om jag fattade honom rätt, att de ord jag använde bor-

de tillämpas på centerpartiet och inte på herr Berghs kära länskamrat från Norrbotten, som herr Bergh vid detta tillfälle tycks ha fått en alldeles särskilt stor förälskelse till. Jag beklagar detta inte minst med tanke på att herr Bergh är skolman; men nu är det ju så att han inte längre skall undervisa i samhällsfrågor, och därför har det kanske i och för sig inte så stor betydelse. Jag vill dock säga till herr Bergh, att hans mycket värderade partikamrat herr Hagberg i Malmö inte hade samma uppfattning i går, när jag förde fram dessa tankegångar; sedan må den skiljaktigheten bli föremål för en uppgörelse de såta parti-vännerna emellan.

Inom centerpartiet skulle vi inte haft något emot att samarbeta med högerpartiet i dessa frågor, om högerpartiet haft en sådan historia bakom sig att vi kunnat lita på högern i dessa frågor, även med tanke på att högerpartiet nu har bytt väktare. Men nu är det ju en gång för alla inte så. Jag vill påminna herr Bergh om hur förhållandena var när vi beslutade att jämställa de kommunala ortsavdragen med de statliga — för herr Bergh vore det kanske en nyttig läsning och undervisning om han gick tillbaka och såg på högerns inställning i dessa frågor. Högerns älsklingstanke under dessa år har ju varit att det statliga stödet till kommunerna skulle avvecklas i snabbare takt.

Låt mig dessutom, herr talman, bara få erinra om högerns ställningstaganden i kommunalskattelhänseende och de konsekvenser för den enskilde skattebetalaren som kunnat inträffa därest högerpartiet haft möjlighet att genomdriva sina förslag — jag tänker på högerns inställning till bidragen för skolmåltiderna och skolskjutsarna, för nykterhetsvården, mödrahjälpen, ålderdomshemmen, vatten- och avloppsanläggningar etc. Jag ställer bara den frågan: Har högerpartiet med den nye väktaren ändrat mening i dessa frågor? Då är vi beredda att på ett vettigt sätt försöka ta upp dessa spörsmål till diskussion med högerpartiet.

Herr talman! Jag har en gång förut i

Ang. en reform av skattesystemet, m. m. denna kammare i en diskussion med herr Bergh i Luleå, citerat Jesu Syraks bok. Låt mig ännu en gång få göra det! Där står någonting som är mycket tänkvärt och som jag som en liten julhälsning ber att få skicka med herr Bergh i Luleå. »Du som frestas att taga stora ord i din mun, lid själv därav! Bekymra dig icke om den som du tror vara din motståndare! Ditt lidande kan bli hans glädje.»

Herr WÄRNBERG (s) kort genmäle:

Herr talman! Herr Berghs yttrande om att tillägget till folkpensionerna, barnbidragen och dylika saker inte kunde räknas som skattesänkning uppfordrade mig till denna replik. Jag tänker inte med herr Bergh diskutera om ordens valör och vad som är skattesänkning eller inte skattesänkning. Jag vill bara be herr Bergh att vara litet konsekvent i sina uträkningar om vad som är skattelindring eller inte. Herr Bergh har nämligen sagt att indextillägget till folkpensionerna som kompensation för de fördyrade levnadskostnaderna genom omsättningskattens höjning inte är en skattelindring. Detsamma gäller barnbidragen, som höjs 40 kronor på grund av omsättningsskattens fördyrande inverkan. Sedan kommer herr Bergh till den slutsatsen att inte mer än 55 miljoner kronor blir kvar i skattelindring av de 300 miljoner kronorna. Men då har herr Bergh på skatteökningssidan räknat in en skatteökning för folkpensionärerna och barnfamiljerna, som de i praktiken inte erlägger, eftersom de erhåller kompensation genom ett särskilt barnbidrag och genom ett indextillägg till folkpensionerna.

Jag vill alltså inte diskutera vad som är det riktiga ordet. Men skall man säga att vad skattebetalarna får tillbaka genom kompensationsåtgärderna inte innebär någon skattelindring, då är det som de får tillbaka på grund av dessa åtgärder inte heller någon skatthöjning. Dessutom ger barnbidraget 60 kronor ytterligare, vilket väl också måste sägas vara en skattelindring, eftersom det är en inkomst som inte beskattas.

Ang. en reform av skattesystemet, m. m.

Det är konstigt att herr Bergh vill påstå att det skattelindringsbidrag som utgår till skattetyngda kommuner inte innebär någon skattesänkning. Anser herr Bergh, att de kommuner i övre Norrland som får 10,5 miljoner kronor gör av med dessa pengar på onödiga saker, så att de inte ger någon skattelindring? Jag väntar nu bara på herr Berghs påstående, att inte heller den kompensation som kommunerna får genom de höjda ortsavdragen innebär en skattelindring. Där skulle väl kommunerna ha kunnat spara på något sätt.

Herr GUSTAFSSON, NILS-ERIC, (cp) kort genmäle:

Herr talman! Jag vill bara rikta några vänliga ord till herr Bergh. Jag hade tillfälle att i går kväll tala litet om bensinskattens differentiering, något som jag krävde. Nu har herr Bergh hållit en lång utläggning bl. a. också om detta. Herr Bergh har försökt att bevisa att en differentiering skulle vara mer eller mindre verkningslös om bensinprisets nivå skulle vara högre. Jag kan inte förstå logiken i detta resonemang. En differentiering till förmån för Norrland — något som vi har velat ha — måste väl vara angelägen, vilket bensinpris vi än har i detta land.

Jag tyckte mig höra brösttoner från herr Bergh när han talade om högermotioner i detta ämne sedan många, många år tillbaka. Jag vill då bara mycket vänligt erinra herr Bergh om att han visserligen hade en motion i våras, som herr Östlund avgav i andra kammaren, men att denna motion inte fick något som helst stöd från högerrepresentanterna i utskottet. Det var den enkle centerpartisten herr Vigelsbo som blev ensam reservant. Detta hade vi anledning att tala om i debatten i våras. Jag tror emellertid att man för att få riktiga proportioner bör nämna om det också här.

Herr BERGH, RAGNAR, (h) kort genmäle:

Herr talman! Jag undrar om herr Gustafsson som motionär har fått något vid-

sträcktare bistånd från sina partivänner. Jag har varit med om att centerpartister röstat mot motion från eget parti. Jag har varit med om att socialdemokrater har gjort det och att folkpartister har gjort det.

Sedan vill jag i förbifarten säga till herr Sundin, då han citerar Jesu Syraks bok, att den tillhör de apokryfiska böckerna, som man inte skall fästa så stort avseende vid. Den regeln följer också herr Sundin; det märks när han visserligen citerat en del av den men man sedan lägger märke till i vad mån han lever därefter. På den punkten är vi i alla fall överens. Emellertid är det viktigare att ta upp ett par andra ting.

Jag vill börja med att konstatera att vi för vår del har accepterat ortsavdragsreformen. Vi har accepterat de höjda barnbidragen och höjningen av omsättningsskatten. Vad jag vände mig emot är att man med stora bokstäver talar om att det är en skattesänkning. Hur kan man påstå att en höjning av folkpensionärernas inkomster är en skattesänkning eller att en höjning av barnbidragen till barnens uppfostran är en skattesänkning?

Herr Wärnberg talade om skatteutjämningsbidragen till kommunerna som en skattesänkning. Jag sade att dessa bidrag visserligen betyder en skattelindring för de enskilda skattebetalarna i de svårast skattetyngda kommunerna men att man inte kan tala om att de innebär en skattesänkning totalt för de skattskyldiga i riket. De innebär bara en överflyttning av skatt från kommunerna till staten. Det är talet om skattesänkning totalt som jag vänder mig mot. Det är väl ändå klart att om en människa får större inkomster och dessa inte åts upp av omsättningsskatten, så kan vederbörande lättare betala sina direkta skatter, men att tala om en sänkning av skatten i det här fallet tycker jag är orimligt, även om det är ett språkbruk som används av den högt värderade finansministern.

Det har förekommit ganska mycket luft i de resonemang som här har förts från regeringsanhängarna bland center-

partisterna, och jag förstår mycket väl varför mitt inlägg fick så många repliker från centerpartihåll. Herrarna har uppenbarligen behov av att försvara sig på något sätt. Regeringen består ju av mycket hyggliga människor, och jag förmodar därför att det inte är sällskapet de skäms för, utan orsaken måste vara att de har på känn att de har medverkat till något som endast med ett stort frågetecken kan kallas för en skattesänkning. Ni har, mina herrar i centerpartiet, givit er i lag med ett högskatteparti, och jag förstår att ni känner det besvärande.

Dessutom kanske jag också får säga något om ortsavdragsreformen, som väl från centerpartihåll betraktas som den stora vinsten på uppgörelsen med regeringen. Jag lyssnade mycket uppmärksamt till finansministern i går, när han sade att man med det här skattepaketet velat efterkomma önskemål från riksdagen. Något liknande denna byteshandel inträffade 1933 vid den s. k. kohandeln. Efteråt kunde socialministern Möller säga att hans parti aldrig drömt om att man skulle kunna köpa bondeförbundet så billigt som då skedde.

Herr SUNDIN (cp) kort genmäle:

Herr talman! Jag är tacksam för den deklARATION som herr Bergh alldeles nyss avgav vad beträffar det gamla högerprogrammet. Något nytt har alltså inträffat i och med att högern har fått en ny ledare, och därmed har man väl också underkänt den gamla högerpolitiken. I det sammanhanget kan det vara av intresse vad jag deklarerade från denna talarstol i går, nämligen att vi i början av nästa år får se hur högern skall kunna spara i enlighet med de planer partiet har framlagt i sin motion.

Herr talman! Låt mig sluta detta mycket gemytliga tankeutbyte med herr Bergh med att säga att herr Bergh såväl i sitt inledningsanförande som i sin replik endast kunnat uppehålla sig vid de åtgärder som centerpartiet har vidtagit i det här sammanhanget. Det måste ändå, herr talman, betyda att färdkosten ifrån

Ang. en reform av skattesystemet, m. m. det egna partiet när herr Bergh besteg talarstolen måste ha varit rätt mager.

Herr JONASSON (cp) kort genmäle:

Herr talman! För högern — och särskilt för herr Bergh — är det allttjämt köpenskap i alla frågor. Från den synpunkten bedömer man allting. Ur centerpartiets synpunkt är det mera viktigt hur människorna i gemen har det.

Herr ELOWSSON, NILS, (s):

Herr talman! I den proposition som det här utskottsutlåtandet behandlar finns en avdelning som gäller den allmänna varuskatten. I fråga om den skatten har det väckts en del motioner, i vilka yrkas på undantag från skatteplikt. Utskottet behandlar dessa motioner ganska summariskt och säger: »Såvitt utskottet kunnat finna har så väsentligt ändrade förhållanden inte inträtt genom den föreslagna höjningen av skattesatsen, att det finns anledning till omprövning av det skattepliktiga varuområdet eller ett i övrigt ändrat ställningstagande i denna fråga. Utskottet avstyrker således bifall till samtliga förenämnda motioner med yrkanden om ytterligare undantag från skatteplikt.»

Utskottet har utgått ifrån att de motioner som väckts med begäran om undantag från skatteplikt är av samma slag allesammans. Det anser jag emellertid att de inte är. I den motion som under-tecknad i denna kammare och herr Ståhl i andra kammaren har väckt om befrielse från varuskatt för den ammunition som används av det frivilliga skyttet gäller det inte en vara av samma slag som andra varor. Här är det nämligen fråga om en frivillig insats i vårt försvar.

Vad som har motiverat varuskattens tillkomst och fortvaro har varit framför allt två ting, nämligen dels att man vill tillföra staten inkomster, dels att man vill använda varuskatten i inflationshämmande syfte d. v. s. för att begränsa åtgången av varor. Det ligger naturligtvis till på ett helt annat sätt, när det gäller användande av ammunition i

Ang. en reform av skattesystemet, m. m.

övningssyfte. Meningen är ju att man skall öka skjutskickligheten. Om man skall göra det, kan man rimligen inte spara på ammunitionen, utan det är en gammal erfarenhet att man då hellre skall slösa med ammunitionen för att ge vederbörande skyttar tillfälle att öva så mycket som möjligt. Det blir de inte i tillfälle till, såvida de inte vill offra ännu mera för en verksamhet som vi inte kan fränkänna en viss betydelse, när det gäller vårt försvar.

Som vi känner till förhåller det sig ju på det sättet, att om vi skall räkna med möjligheten av en invasion av främmande trupper i vårt land kan vi inte undgå att också räkna med möjligheten av att fallskärmsjägare kommer till användning. Det är med tanke på detta som vi har indelat våra militärområden i försvarsområden för att vi på varje plats i hela vårt land skall kunna ha personal tillgänglig för omedelbart nedkämpande av plötsligt uppdykande främmande trupper. Härvidlag har utan tvivel skjutskickligheten en mycket stor betydelse. Det har inte bara de militära ledningarna erkänt gång efter annan, utan det har också riksdagen direkt erkänt i och med att den anslår medel för materiel vid skjutbanorna, för skjutbanornas iordningställande etc. Det vore väl då i konsekvens härmed, om man också medgav att den ammunition som det frivilliga skyttet använder för sina övningsskjutningar befriades från denna skatt, ty skyttarna får ju ändå uppoffra sig ganska mycket, inte bara rent fysiskt — om de nu behöver göra det i någon särskild utsträckning gör de det kanhända gärna — men framför allt bör man komma ihåg, att de som skall delta i tävlingsskjutning och träna upp sig till större skicklighet får kosta på sig betydande summor. Man räknar med att en skytt som är någorlunda engagerad får satsa i runt tal 1 000 kronor av egna pengar för att kunna vara med i detta. Då tycker man att om vi skall lägga på ytterligare pålagor, som vi gjorde sist vi behandlade varuskatten och är i färd med att göra nu, så blir det sten på börda.

Det är för att i någon mån väcka till eftertanke beträffande denna sak, vilken inte är så oviktig som många av riksdagens ledamöter tycks anse, som dessa motioner väckts. Det är av samma anledning som jag, herr talman, yrkar bifall till reservation XXVIII av herr Hagberg m. fl.

Herr WÄRNBERG (s) kort genmäle:

Herr talman! Herr Elowsson beklagar sig över att utskottet behandlat hans motion tämligen summariskt i sitt betänkande och inte tagit hänsyn till det behjärtansvärda ändamål, som denna lindring av omsättningsskatten skulle tjäna. Jag kan gå med på att utskottet behandlat motionen tämligen summariskt, men det har icke tagit ställning till det behjärtansvärda eller icke behjärtansvärda i motionen, utan det har handlat från den principiella ståndpunkten, att vi inte kan göra några fler undantag från den allmänna omsättningsskatten än vi redan gjort.

Om riksdagen kommer till den slutsatsen, att den frivilliga skytterörelsen har den betydelse som herr Elowsson vill göra gällande, då är det, hävdar bevillningsutskottets majoritet, en anslagsfråga och icke en skattefråga. I går hörde vi om nystartade jordbruk, som borde få åtnjuta skattebefrielse. Det var en synnerligen behjärtansvärd sak, men utskottet var lika kallsinnigt då. Det är alltså inte på grund av kallsinnighet mot den frivilliga skytterörelsen som utskottets behandling av herr Elowssons motion blev summarisk utan av hänsyn till att vi skall bevara en allmän omsättningskatt och icke en söndrig omsättningskatt. Det är detta som gjort att utskottet inte har någon förståelse för ett bifall till motionen.

Herr ELOWSSON, NILS, (s) kort genmäle:

Herr talman! Att utskottet inte har någon förståelse för min synpunkt har vi blivit varse, men när det gäller frågor rörande anslag för detta ändamål,

har det träffats en uppgörelse mellan de fyra demokratiska partierna. Den går ut på att försvaret skall ha så och så mycket, och summan skall ökas årligen med så och så många procent. Det är inom denna ram som anslag till det frivilliga skyttet utgår. Det bedöms följaktligen ur militär synpunkt, hur mycket man skall ge ut till det ena eller andra ändamålet, och då säger man att skyttet får så och så mycket. Men när man sedan ställs inför avgörandena i riksdagen visar det sig, att man genom en varuskatt även på ammunition i realiteten tar tillbaka en del av det som man tidigare har beviljat anslagsvägen. Det är detta förhållande som vi skulle vilja få en ändring i.

Herr WÄRNBERG (s) kort genmäle:

Herr talman! Om jag inte missminner mig alltför mycket finns det i försvarsuppgörelsen en klausul, som ger försvaret full täckning för kostnadsstegringar, och i den mån det blir kostnadsstegringar för försvarets del på grund av omsättningsskatten, höjs anslagen automatiskt.

Herr ELOWSSON, NILS, (s) kort genmäle:

Herr talman! Jag kan inte tänka mig att man avsett varuskatten, när man talar om kostnadsstegringar, utan man har avsett de ökade kostnader som hör samman med framställningen.

Fru SVENSON (cp):

Herr talman! Jag har begärt ordet för en kommentar till förvärvsavdragen i anslutning till en motion som jag varit med om att väcka i frågan. Låt mig börja med en kort återblick.

Förra årets riksdag beslutade om en höjning av förvärvsavdragen. Beslutet innebar en fördubbling av avdraget för flertalet berörda. Den procentuella avdragsrätten höjdes från högst 10 procent till högst 20 procent av inkomsten, och det maximala avdragsbeloppet höjdes från 1 000 kronor till 2 000 kronor. Om jag minns rätt var 2 000 kronor då det

Ang. en reform av skattesystemet, m. m. högsta belopp som hade krävts här i riksdagen. Nu, alltså vid den riksdag som följer närmast efter det år då beslutet fattades, reses krav på en ny fördubbling av maximibeloppet. Man är nu uppe i 4 000 kronor. Detta skulle kunna föranleda vissa funderingar om orsakerna till takten i budgivningen, men jag skall avstå därifrån. Jag vill i stället framhålla, att åtgärder är befogade i fråga om förvärvsavdragen. Inom vårt parti har vi dock en annan mening än den jag här nämnt om vilka åtgärder som bör vidtagas i första hand.

Vid fjolårets beslut förbisågs en betydande grupp kvinnor som gör insatser i arbetslivet. Jag åsyftar dels kvinnor med inkomst av jordbruksfastighet, alltså kvinnor som är företagare inom jordbruksnäringen, dels kvinnor som gör arbetsinsatser i familjeföretag, det må vara inom jordbruket eller annan näring. Dessa båda grupper medges förvärvsavdrag med 300 kronor, och de har således inte fått del av den förbättring som genom fjolårets beslut kommer andra grupper till del.

På vårt håll har vi svårt att förstå motiven för en sådan ordning. Om en gift kvinna med barn under sexton år i hemmet har inkomst av anställning eller i egenskap av företagare inom annan näring än jordbruket, har hon för närvarande en avdragsrätt på upp till 2 000 kronor. Varför skall avdragsrätten stanna vid 300 kronor, om företaget råkar höra hemma inom jordbruksnäringen? Vi har svårt att förstå, varför det inte kan gå att rätta till en sådan sak, som närmast ger intryck av att vara orsakad av ett misstag från den som skrivit förslaget till författningstext.

Ingen vill väl bestrida, att högst betydelsefulla arbetsinsatser göres av de kvinnor som arbetar i familjeföretag. Detta gäller främst inom sådana näringar som detaljhandeln, hantverk och småindustri samt jordbruk. Man brukar i sådana fall tala om faktisk sambeskattnings. Dessa kvinnor med minderåriga barn i hemmet har emellertid rätt till avdrag med endast 300 kronor. Vi anser att den ordningen är orättvis och oriktig. Vi har

Ang. en reform av skattesystemet, m. m.

föreslagit, att man utöver dessa 300 kronor skulle ge rätt till avdrag med 20 procent av mannens inkomst, dock med sammanlagt högst 1 000 kronor. Förslaget är således mycket måttfullt.

Detta förslag har mötts av — förutom en viss ovillighet — i huvudsak två invändningar. Den ena gäller, att man inte vet, om kvinnans arbetsinsats i familjeföretaget verkligen medför att hon får ökade kostnader i hemmet. Förvärvsavdraget har ju karaktär av ett avdrag för kostnader för intäkternas förvärvande, och uppstår inga ökade kostnader för dessa kvinnor, bör de heller inte ha rätt till avdrag, menar man. Med anledning härav vill jag säga, att detta kan åberopas inte bara för kvinnor som arbetar i familjeföretag, utan lika gärna i fråga om en gift kvinna som gör en förvärvsinsats genom anställning. Om en sådan kvinna har en dotter i de lägre tonåren t. ex., är det inte alls säkert att kvinnans förvärvsverksamhet leder till de ökade kostnader som motsvarar förvärvsavdraget, men trots detta har hon en avdragsrätt. Det enda vi med säkerhet kan säga är att förvärvsverksamheten i ett sådant fall leder antingen till ökade kostnader i hemmet eller till ett betydande merarbete — eller kanske till en kombination av dessa ting. På motsvarande sätt förhåller det sig givetvis för en kvinna som gör arbetsinsatsen i familjeföretaget. I dessa frågor är det omöjligt att göra en exakt avvägning från fall till fall. Det är ju av den anledningen som avdragsrätten baserats på schablonregler. Kan sådana regler tillämpas i det ena fallet, bör de kunna tillämpas även i det andra fallet. Den invändning jag här nu nämnt kan således inte anses bärande.

Den andra invändningen gäller att det är svårt att utröna, i vilken omfattning arbetsinsatsen förekommit. Det föreligger vissa svårigheter, det skall inte förnekas, men svårigheterna får inte överdrivas. Jag skulle här kunna peka på att t. ex. en välbetald deltidstjänst ger lika stor avdragsrätt som en lågbetald heltidstjänst, trots att kostnaderna i hemmet logiskt sett bör vara lägre i det

förstnämnda fallet. Men främst vill jag erinra om formuleringen »i ej blott ringa omfattning deltagit i arbetet i förvärvskällan», som ingår i vårt förslag till lagtext. Detta måste innebära, att det skall kunna styrkas, att kvinnan deltagit i arbetet i viss utsträckning. Vissa svårigheter att i lagtext göra exakta formuleringar och definitioner föreligger, som sagt, men man övervinner inte dessa svårigheter genom att ständigt skjuta hela frågan ifrån sig. Det är väl inte något enastående att man får avvakta vissa erfarenheter. Det har i denna kammare fattats beslut i frågor av betydande räckvidd, trots att man varit tveksam om den praktiska tillämpningen och inte kunnat få klarhet i denna utan erfarenhet, rättsfall och prejudikat. Borde man inte kunna resonera på liknande sätt i denna fråga, förutsatt givetvis att den goda viljan finns? Men det kanske, trots att invändningarna hållits på ett annat plan, är just den goda viljan som saknas.

Låt mig så, herr talman, övergå till frågan om var man skall börja vid en förbättring av de vanliga förvärvsavdragen.

För vår del anser vi att en förbättring i första hand bör gälla de lägre inkomstskikten bland kvinnorna. Främst bör en höjning av den procentuella avdragsrätten komma i fråga. Det bör uppmärksammas att de lågavlönade kvinnorna, t. ex. ett mycket stort antal kontors- och butiksanställda, har föga eller ingen nytta av en höjning av de maximala avdragsbeloppen. De har för låga inkomster för att kunna utnyttja dem. Man bör också uppmärksamma att t. ex. en butiksanställd med sin långa arbetsdag rimligen bör ha lika stora kostnader i hemmet som en bättre avlönad som kanske har kortare arbetsdag. Vi menar därför att det är motiverat med ett relativt högt procentuellt avdrag i de lägre inkomstskikten. Detta procentuella avdrag skulle sedan avjämnas nedåt vid högre inkomst.

Mot detta kan invändas att detta förslag skulle gynna de deltidsarbetande, särskilt om de har relativt låga inkomster. För min del kan jag inte godta ett

sådant resonemang eller anse en sådan effekt negativ. Många mödrar slits mellan hågen till hemmet och hågen till förvärvsarbete. De känner med sig att de behövs i hemmet och vill kunna ägna sig åt hemmet i en inte alltför obetydlig utsträckning. Å andra sidan kan de känna behov också av en insats i förvärvsarbete och de kontakter och utblickar det kan ge. Deras arbetsinkomst kan också behövas. Jag är medveten om att de behov av deltidstjänster, som här finns, måste tillgodoses genom åtgärder på olika områden. Men om förvärvsavdragen får en sådan utformning, att de gynnar och stimulerar till deltidarbete, kan det rakt inte vara något fel. Trots att huvudmotiven för förvärvsavdragen ligger på ett annat plan bör en sådan effekt kunna räknas som en fördel och en förtjänst.

Slutligen vill jag säga, herr talman, att vi för vår del inte betraktar de nuvarande maximibeloppen för förvärvsavdragen som något slutgiltigt eller bestående. Även här bör en förbättring kunna komma i fråga. Med detta anförande har jag velat belysa, i vilken ordning de olika åtgärderna bör vidtas och hur vi över huvud taget ser på dessa spörsmål.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till de reservationer, som i fråga om förvärvsavdragen avgivits av herr Sundin och herr Vigelso.

Herr ERIKSSON, EINAR, (s) kort genmäle:

Herr talman! Fru Svenson framhöll bl. a. att jordbrukarhustrurna skulle vara missgynnade i avdragshänseende på grund av någon olyckshändelse vid utskrivningen av författningstexten. Det ankommer inte på mig att söka utröna detta, men om så vore fallet skulle det vara rätt beklagligt. Förra året genomfördes en stor reform på familjebeskattningsområdet. Hade det inte då varit ett utomordentligt tillfälle att peka just på den sak, som här berörts? Men om inte minnet sviker mig helt, hörde jag inte att det då talades om detta.

Ang. en reform av skattesystemet, m. m.

Fru Svenson vill även göra gällande, att den goda viljan fattas när det gäller att försöka få en vad hon kallar rättvis avdragsrätt för en kvinna som deltar i förvärvslivet. Jag hade tillfälle i går att fråga, vad det är för rättvisa man eftersträvar. Här är det ju fråga om en gift kvinna med barn som skall ha denna avdragsrätt. Men jag frågar mig: Hur är det då med den hemmaarbetande kvinnan i detta avseende? Gör inte hon en lika stor tjänst i samhällsarbetet genom att vara hemma och sköta hemmet? Skulle inte hon då också kunna göra anspråk på att bli uppskattad genom att få avdragsrätt? Den hemmaarbetande kvinnan fullgör ju ett arbete likaväl som exempelvis en jordbrukarhustru. Det är ju ändå det gemensamma arbetet som skapar familjeinkomsten. Och varför skall det alltid bara talas om gifta kvinnor med barn? Vi har ju en annan grupp: de ensamstående eller ogifta kvinnorna utan barn som deltar i förvärvsarbete. De har väl också utgifter för hemmets skötsel i och med att de deltar i förvärvsarbete.

Det är alltså en rik flora av synpunkter som kan anföras när det gäller just frågan om avdragsrätt. Att därför pretendera på att skapa något slags rättvisa, är väl synnerligen svårt.

Däremot tror jag i likhet med fru Svenson, att eftersom vi så sent som i fjol genomförde en reform på familjebeskattningsområdet kan vi nu lugna oss ett tag. Jag delar emellertid hennes uppfattning på den punkten, att fjolårets beslut inte behöver vara det sista ordet i fråga om familjebeskattningen, utan jag tror alldeles säkert att det finns plats för åtskilliga reformer på detta område. Men vi kan säkert överlämna detta till allmänna skatteberedningen, som enligt sina direktiv har att syssla med denna fråga.

Fröken NORDSTRÖM (fp):

Herr talman! Som herr Strand redovisade i går föreligger inte något förslag från regeringen om en höjning av de allmänna studiebidragen i samband med

Ang. en reform av skattesystemet, m. m.

föreliggande förslag om höjning av barnbidragen. Om detta beror på att det senare bidraget faller inom ett annat departements verksamhetsområde eller ej vill jag inte diskutera. Som bekant är de allmänna studiebidragen avsedda för 16—18-åringar, som fortfarande går i skola eller bevisar kurser av viss minimilängd.

Här föreligger emellertid ett särskilt yrkande om en höjning av studiebidraget, grundat på en motion och accepterat av utskottsmajoriteten i andra lagutskottet. Majoritetsförslaget innebär att studiebidraget borde höjas från nuvarande 34 kronor till 50 kronor i månaden. Att vi kommit att stanna för 50 kronor i månaden har skett för enkelhetens skull. Jag kan försäkra herr talmannen, att vi inte tagit intryck av kommunistmotionen med dess förslag om en höjning av barnbidraget till 600 kronor. Det allmänna studiebidraget kan f. ö. bara uppgå till högst 450 kronor, eftersom det kan utgå för maximum 9 månader.

Det allmänna studiebidraget tillskapades för 16—18-åringarna år 1957, för att — som herr Strand också framhöll — utgöra en direkt fortsättning av det allmänna barnbidraget. Frågan om vad samhället borde göra för att kompensera den standardförsämring, som den slopade rätten till barnavdrag vid beskattningen innebar för dessa familjer, kvarstod ju olöst ända fram till dess vi fick det allmänna studiebidraget — barnavdrag fick man göra för barn i åldern upp till 18 år. Studiebidraget uppfattas också av familjerna som en direkt och befogad fortsättning av barnbidraget. Familjerna använder ju bidraget till samma stora kostnader, till kostnader för kläder och för andra större utgifter.

Nu anför reservanterna, att det kan ifrågasättas om motionärernas förslag innebär det mest effektiva sättet att utnyttja befintliga resurser för en förbättring av den direkta studiehjälpen. Reservanterna anser för sin del, att strävandena i första hand bör inriktas på att underlätta utbildningsmöjligheterna för barn och familjer i de lägre inkomstgrupperna. En utbyggnad av stipendie-

stödet skulle härvid enligt deras mening vara att föredraga. Slutligen begär reservanterna en skyndsam utredning av stipendiestödet.

Frågan om befintliga resurser disponeras på det mest effektiva sättet kan ju diskuteras i nästan alla sammanhang, inte minst i detta hus. När reservanterna föreslår att stipendiestödet bör göras till föremål för en skyndsam utredning, finns det väl inte någonting att invända. Enligt min mening finns det goda skäl för att göra en översyn av de behovsprövade bidragsformerna, och jag styrktes ännu mer i denna uppfattning, sedan jag hörde vad herr Strand yttrade i går. Jag har dock inte något minne av att utredningsfrågan diskuterades i utskottet.

När man nu från reservanthåll sätter upp den föreslagna utredningen som ett alternativ till ett omedelbart förhöjt allmänt studiebidrag, som vi funnit motiverat främst av de företagna statliga skatteeconomiska åtgärderna, och främst omsättningsskatten, är det emellertid svårt att fortsätta att instämma.

Jag tvivlar också på att herr Strand hade alldeles rätt, när herr Strand i går gjorde gällande att ett dröjsmål under något år inte skulle »åstadkomma svårigheter för dem det är fråga om». För en familj med en eller två matfriska ungdomar i 16—18-årsåldern är 144 eller 288 kronor mer eller mindre per år — skattefritt — inte så litet i budgeten. Är det för övrigt så säkert att den föreslagna utredningen blir klar inom ett år? De 144 kronorna kanske stiger till 288 kronor, och de 288 kronorna kan bli 526 kronor.

Hade reservanterna sagt nej till en höjning av barnbidragen med motiveringen att man vill använda de tillgängliga resurserna — d. v. s. 175 miljoner kronor — för att underlätta förhållandena för de lägre inkomstgrupperna, hade man åtminstone kunnat se en klarare linje i reservationen.

Utnyttjandet av resurserna är det första motivet för reservanternas avstyrkande, trots att detta inte betonades i herr Strands inlägg i går.

Nu har reservanterna gjort gällande, att de har velat skapa en större rättvisa barnfamiljerna emellan. Men avsikten med barnbidraget och studiebidraget har ju hittills varit att skapa en viss rättvisa mellan barnfamiljer och icke-barnfamiljer.

Att man accepterar omsättningskattens fördyrande inverkan när det gäller barnen under 16 år, men så plötsligt slår ned stämbordet just framför 16-åringarna, är svärförståeligt. Herr Strand talade för övrigt i går mycket litet om utnyttjandet av resurserna utan uppehåll sig ju huvudsakligen vid den nu aktuella utredningen, som jag för min del först fick veta förelåg direkt förslag om, när jag såg lagutskottets utlåtande i tryck.

För att göra en sammanfattning av vad jag har anfört, vill jag framhålla att motiven för utskottsmajoritetens tillstyrkande av motionen är alldeles självklara med hänsyn till studiebidragets obestridliga sammankoppling med barnbidraget. Jag anser att en utredning bör ske, men *inte* som ett alternativ till en omedelbar höjning av allmänna studiebidraget.

Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till hemställan i andra lagutskottets utlåtande nr 73.

Fru CARLQVIST (s):

Herr talman! Jag förstår kammarens ledamöter om de nu menar, att det har pratats nog om detta ärende. Jag lovar att bli kortfattad. Det kan också för min del anses olyckligt, att jag kommer upp direkt efter fröken Nordström, eftersom jag kommer att tala om samma sak, nämligen studiebidraget.

Ingen röst har höjts i andra lagutskottet mot att det allmänna barnbidraget skulle höjas. Men så hade vi en motion, nr 737 i denna kammare, i vilken man hade yrkat att det allmänna studiebidraget skulle höjas från 34 till 50 kronor i månaden.

Det allmänna studiebidraget, vilket infördes år 1957, avsågs att vara en fortsättning på det allmänna barnbidraget

Ang. en reform av skattesystemet, m. m. för den ungdom som efter 16 och upp till 18 års ålder ville fortsätta sina studier. Detta studiebidrag har inte höjts sedan det tillkom, trots att det allmänna barnbidraget har höjts och detta senast vid omsättningskattens införande. Då nu återigen en höjning av omsättningskatten har föreslagits vore det väl rimligt, att även det allmänna studiebidraget för ungdom mellan 16 och 18 år också höjdes.

Det finns kanske de som menar, att dessa studiebidrag är så små, att de i och för sig inte har någon stor betydelse, men även om beloppet är litet utgör det ett tillskott för dem som är i behov därav. Den ekonomiska bärkraften är ju så olika i våra såväl fullständiga som ofullständiga familjer. Det har många gånger uttalats, inte minst från denna talarstol, att vi vill vara med och hjälpa en ungdom, som vill studera eller skaffa sig den yrkesutbildning, som var och en önskar sig.

Majoriteten i utskottet har ansett det vara skäligt att det allmänna studiebidraget denna gång höjs och föreslår därför en höjning av beloppet. Herr Strand sade i går, att en höjning av beloppet till 50 kronor skulle vara för mycket. Det borde bara höjas till 46 kronor, ty annars skulle den studerande ungdomen få ett högre belopp än beloppet vid allmänt bidrag. Enligt studiehjälpsreglementet kan studiebidrag endast utgå under den tid den unge går i skolan eller på kurser. Vidare står det, att läsåret i princip anses omfatta nio månader, vilket skulle betyda högst 450 kronor per år. Även om de studerande ungdomarna under denna tid skulle få några kronor mera i studiebidrag om året jämfört med beloppet vid allmänt barnbidrag, vet vi väl alla, att de studerande ungdomarnas levnadskostnader inte blir lägre därför att de fyller 16 år.

Reservanterna har inte velat följa majoriteten utan föreslår att frågan om studiestipendierna göres till föremål för en skyndsam utredning. Jag instämmer med fröken Nordström när hon säger, att det inte finns någon som har någonting att invända mot det förslaget. Men till dess

Ang. en reform av skattesystemet, m. m.

att en sådan utredning kan vara klar och ge resultat, föreslår majoriteten inom utskottet en höjning av bidraget från 34 kronor till 50 kronor.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

I detta anförande instämde fröken *Mattson* (s) och fru *Wallentheim* (s) samt herr *Lars Larsson* (s).

Herr LARSSON, THORSTEN, (cp):

Herr talman! Jag hade närmast tänkt kommentera de utskottsutlåtanden som kommer från andra lagutskottet. Vi har där en reservation, och det är med anledning av denna jag skulle vilja säga några ord.

Proposition nr 188 innehåller som bekant även förslag om lättnad för de allra lägsta inkomsttagarna i och med att den nedre gränsen för folkpensions- och sjukförsäkringsavgift höjes från 1 200 kronor till 2 400 kronor. Det måste givetvis hälsas med tillfredsställelse, att inkomststrecket för total befrielse från skatt och avgifter höjes ytterligare för dessa mindre inkomsttagare. För ensamstående innebär detta en höjning upp till ortsavdragsnivån, men för de gifta och ensamstående med barn kan man inte med fog påstå att samma lättnad inträder.

Centerpartiet har här en reservation, vilken anknuter till motion nr 729 i denna kammare och 868 i andra kammaren och som vill höja gränsen för deklara-tions- och avgiftsbefrielse med ytterligare 1 200 kronor, alltså till 3 600 kronor för gifta och för ensamstående med barn.

Att motionärerna i nuvarande läge stannat för denna summa, anser de dock inte innebära något slutligt ståndpunkts-tagande, ty de har den uppfattningen, att dessa kategorier på längre sikt ej bör påföras skatt eller avgift förrän de uppnått beskattningsbar inkomst. Med andra ord borde den här aktuella gränsen ligga vid ortsavdragets nivå.

Propositionen har också i någon mån gått in på denna linje, som vi alltså från vårt håll ytterligare vill fullfölja. Det

borde också vara ett riktmärke för vår strävan att åstadkomma en sådan lösning. Grundtryggheten bör staten garantera, och i konsekvens härmed bör inte avgifter härför belasta den enskilde. Utskottets majoritet avstyrker därför att man inte kan överblicka kostnaden, heter det, för ett sådant ställningstagande.

Jag vill säga att det var med tillfredsställelse som jag i går lyssnade till bevilningsutskottets ordförande när han här slog fast, att 2 400 kronor för ensamstående är tillfredsställande men inte alls passar när det gäller äkta makar. Ja, det är just detta vi har menat med vår motion! Jag skulle nästan kunna säga, att den tydligen har kommit till fel utskott. I varje fall har den fått ett alltför kärvt mottagande i andra lagutskottet. Av uttalandet här ovan att döma hade det tydligen blivit ett mera positivt resultat i bevilningsutskottet.

Vi har dock, enär sjukförsäkrings- och vissa socialförsäkringsavgifter kommer att upptagas till behandling under nästa års riksdag, i reservationen endast yrkat på befrielse från folkpensionsavgift. I enlighet härmed föreslår vi att folkpensionsavgift ej skall erläggas för en inkomst upp till 3 600 kronor för gifta och samtaxerade och ensamstående med barn. Därefter bör avgifterna avtrappas på i princip samma sätt som propositionen föreslår. Detta kommer att innebära en lättnad för dessa mycket små inkomsttagare på något mer än 100 kronor i berörda inkomstlagen eller närmast däromkring. Skulle vi i runda tal använda några siffror här, bör det vara från 2 500 kronor upp till 4 000 kronor.

Herr talman! Med stöd av det sagda ber jag att få yrka bifall till den reservation, som finns vid utskottets utlåtande, undertecknad av mig och herr Gustavsson i Alvesta m. fl.

Jag vill vidare endast nämna ett par ord om den fråga, som har behandlats nu i ett par anföranden, nämligen frågan om de allmänna studiebidragen. Här finns ju, som det har sagts, en utskotts-majoritet för en höjning från 34 till 50 kronor. I reservationen, som underteck-

nats av några av socialdemokraterna i utskottet och av högermännen, har det mycket riktigt erkänts att det är berättigat att studiebidraget höjs i konsekvens med barnbidraget, men man är här mera inne på frågan om en sammankoppling av detta med det allmänna stipendiestöd, som utgår för elever i skolor över grundskolan.

Jag kan inte riktigt följa tankegången att betrakta studiebidraget på samma sätt som vanliga stipendier, ty detta har ju hittills alltid betraktats som ett förlängt barnbidrag och har väl också varit så betraktat från departementshåll eftersom studiesociala utredningen, som jag förstår att reservanterna närmast tänker sig skulle få utreda frågan, inte har fått frågan om allmänna studiebidragen i sina direktiv. Även om det nu skulle bli så, att reservanternas uppfattning här segrar och utredningen får direktiv om att ta upp frågan om dessa allmänna studiebidrag, innebär ju inte detta heller någon omedelbar lösning, som vi menar vore den riktiga konsekvensen av fördyringen när det gäller familjernas hushållsbudget. Om frågan skall hänskjutas till utredningen borde detta heller inte hindra, herr talman, att nu gå med på en höjning av de allmänna studiebidragen för att sedan komma fram till någon annan lösning så småningom. Det är ju en helt annan sak. I varje fall tycker jag inte man skall underlåta att kompensera dessa familjer som har nytta av det allmänna studiebidraget.

Med detta, herr talman, ber jag att få biträda utskottsmajoritetens ställningstagande.

Under detta anförande hade herr talmannen infunnit sig och övertagit ledningen av kammarens förhandlingar.

Herr förste vice talmannen **STRAND** (s) kort genmäle:

Herr talman! I en så omfattande debatt som den som nu pågår är det omöjligt för den enskilde talaren att välja en sådan plats på talarlistan, att den passar

Ang. en reform av skattesystemet, m. m. med dem som i övrigt har något att säga i en sak som tidigare har blivit nämnd. Jag tog upp dessa frågor i går i den turordning jag stod på listan. Under gårdagen hade emellertid ingen annan yttrat sig i dessa angelägenheter, men jag förstod ändå att några skulle komma att ta upp dem.

Nu har jag begärt ordet för genmäle för att kunna begagna tillfället att omedelbart säga vad jag skulle kunna ha att säga i detta sammanhang, och det är inte så värst mycket.

Jag har en känsla av att det är svårt att hålla samman det som sägs i olika sammanhang. Det glöms så lätt bort. Fröken Nordström kan exempelvis inte erinra sig att jag nämnt någonting i utskottet om att denna fråga skulle kunna hänga samman med frågan om studiebidrag av annat slag. Jag vill bara erinra om, fröken Nordström, att vi sitter långt ifrån varandra och att det många gånger är svårt att uppfatta vad som sägs. Herr Palme håller på med utredningen om studiebidragen, och jag hade inte något emot att vi skrev någonting som innebar en beställning om att han också skulle ta hand om dessa angelägenheter.

Visserligen var inte motiveringen för min framställning i det avseendet, att jag tyckte att dessa bidrag skulle avvägas mot varandra, utan det var att jag inte hade någon uppfattning om hur dessa angelägenheter egentligen låg till eftersom det spörsmålet var en statsutskottets angelägenhet. Därför tyckte jag att man ställde sig på den säkraste sidan om man behandlade ärendet på det sättet, att det så småningom hamnade i statsutskottet.

Men nog nämnde jag i utskottet något om önskvärldheten av att en pågående utredning fick se också på de allmänna studiebidragen. Även om de ursprungligen hade en anknytning till barnbidraget — de kom nämligen till stånd på förslag av familjeberedningen, eller vad kommittén nu hette — infördes de först 1957 och fanns tydligen inte i den formen tidigare. Det är heller inte alldeles nödvändigt att de för tid och evighet knyts till de allmänna barnbidragen — de har ju samma karaktär, men det är

Ang. en reform av skattesystemet, m. m.

kanske mera konsekvent att de får höra samman med studiebidragsgivningen.

Sedan vill jag säga till fru Carlqvist, att det är alldeles fel att jag skulle ha sagt att 50 kronor är för mycket. Jag har sagt att motionärerna i fråga om det föreslagna beloppet inte knutit an till barnbidragshöjningen i det här sammanhanget, utan föreslagit 50 kronor per månad, vilket ju per år räknat blir 600 kronor. Jag har inte yttrat mig om huruvida det beloppet är för högt eller om det är rimligt avvägt, men jag har tillåtit mig konstatera att det beloppet inte har någon anknytning till barnbidraget. Det skulle ju gälla 550 kronor per år, och om det utbetalas per månad utan öretal, skulle det fastställas till 46 kronor per månad.

Vad beträffar den bästa användningen av de tillgängliga resurserna får man väl i det här sammanhanget fatta mitt anförande så, att jag avsett de resurser som tagas i anspråk för att klara en sådan höjning av de allmänna studiebidragen som det här är fråga om. Jag har följaktligen inte som så många andra räknat med hela det utrymme som många anser finnas i propositionen genom höjningen av omsättningsskatten och andra ting som har spelat in, utan jag har hållit mig till detta lilla begränsade område.

Till herr Thorsten Larsson skulle jag bara vilja säga, att jag tog upp också denna fråga i går och konstaterade att bevillningsutskottet hade uttalat sig mycket välvilligt om tanken att anknyta skyldigheten att erlægga socialförsäkringsavgifter till den gräns som gäller för skatteplikt. Vi har emellertid inte haft att behandla frågan i sådant sammanhang, utan som förslag till ändring av en paragraf i folkpensionslagen. Jag uttalade att andra lagutskottet förmodligen inte är det utskott som i första hand bör behandla en fråga av den karaktär som bevillningsutskottet har uttalat sig om — det vore naturligare att bevillningsutskottet gjorde det.

Jag har heller inte i det sammanhanget sagt att jag betraktar den tanken såsom liggande vid sidan om, att man

skulle knyta skyldigheten att betala folkpensionsavgift för såväl ensamstående som gifta till någon av samma regler som gäller för avvägningen av folkpension men med den procentuella skillnad som där gäller eller till gränsen för skatteplikt. Jag har emellertid konstaterat att det väl i och för sig inte är så märkvärdigt om den frågan får bli föremål för utredning i ett större sammanhang, eftersom det ju nu ändå sker en fördubbling av det belopp som tidigare har gällt såsom gräns för skyldigheten att erlægga socialförsäkringsavgifter — det gäller nämligen inte enbart folkpensionsavgift, utan också avgift för sjukförsäkring.

Herr talman! Jag kunde i går inte i förskott knyta an till det som andra talare har sagt i dag. Jag har därför velat göra denna komplettering för att det hela skall hänga samman bättre.

Fröken NORDSTRÖM (fp) kort gemmäle:

Herr talman! Det är sant att vi har svårt att höra varandra i andra lagutskottet, men det herr Strand säger har jag aldrig haft svårt att höra — kanske därför att jag så gärna lyssnar till herr Strand.

Jag sade inte, att jag inte hade hört herr Strand över huvud taget tala om en undersökning — det gjorde herr Strand i utskottet — men jag sade att frågan om en undersökning inte har *diskuterats* i andra lagutskottet. Jag kunde ha uttalat mig ännu tydligare och sagt att den frågan inte hade *penetrerats* i andra lagutskottet och den ställdes inte under proposition.

Det är väl så, herr talman, att man inte får allting på en gång, och den tiden gäller väl också inom samhällslivet. Man kan inte få igenom alla önskvärda reformer och förbättringar på en gång, utan får ta dem en och en eller knippevis. Och nu bör man i ett knippe ta de allmänna barnbidragen och de allmänna studiebidragen. Även om de, såsom det sagts flera gånger förut i dag, inte kom till på en gång, är de dock till-

komna i samma praktiska syfte, och vi bör se praktiskt på den här frågan.

Herr KAIJSER (h):

Herr talman! I denna debatt, som redan varat ganska länge— alltför länge, tycker väl många — vill jag till diskussion bara taga upp en enda fråga, nämligen den om förvärvsavdraget. Den har berörts av fru Gärda Svenson i dag, och fru Hamrin-Thorell behandlade den i går, sakligt och uttömmande, väsentligen från de berörda familjernas synpunkt. Herr Eriksson i Uppsala behandlade den också i går, men jag tycker nog man kan säga att det var mindre sakligt. Trots allt som anförts från olika håll vill jag anföra mina synpunkter.

Jag anser nämligen att en höjning av förvärvsavdraget i dagens läge är en ytterst angelägen sak. Det bör höjas inte bara i takt med den allmänna lönestegringen; det måste höjas så att det fullt täcker de ökade extra utgifter som åsamkas en familj om hustrun går ut i yrkesarbete i stället för att sköta sitt hem. Detta är särskilt viktigt i ett läge som det nuvarande, om man vill skaffa sig möjlighet att i största möjliga utsträckning utnyttja den reservarbetskraft som de gifta kvinnorna utgör, i all synnerhet de gifta kvinnor som har en sådan utbildning som samhället har behov av.

Det är naturligt att jag härvid i första rummet tänker på sjuksköterskorna. Det finns emellertid också andra kategorier inom vårddyrkena — kvinnliga läkare, sjukgymnaster m. fl., som det också är brist på — för vilka samma eller liknande problem föreligger.

I dagens läge med dess till leda omvittnade brist på sjuksköterskor tycker man sig alldeles bestämt kunna hoppas att en förbättring på denna punkt, d. v. s. en höjning av förvärvsavdraget, är en åtgärd av vilken man skall kunna ha rätt att vänta en påtaglig effekt när det gäller att skaffa fram mera arbetskraft. I det läge vi nu har får en justering som i och för sig endast tillgodoser rättvisesynpunkter sin betydelse även ur arbetsmarknadssynpunkt. Och det är i sis-

Ang. en reform av skattesystemet, m. m. ta hand till den effekten som vi nu behöver nå fram.

I förra veckan hade man i andra kammaren en lång debatt om sjuksköterskebristen, om dess orsaker och om olika medel att komma till rätta med den. Jag skall inte här i detta sammanhang rekapitulera hela den debatten, men, herr talman, jag skulle ändå vilja anföra en synpunkt till belysning av den frågan, vilken enligt min mening inte tydligt kom fram i den för övrigt mycket intressanta och uttömmande andrakammardebatten. Jag tror att det kan vara berättigt att göra det nu, eftersom just situationen inom detta område för mig är ett huvudmotiv för önskemålet, eller skall man rättare säga kravet på ett förhöjt förvärvsavdrag. Med herr talmannens benägna tillåtelse, som jag förvissat mig om, vill jag således göra en liten utvikning och säga några ord om sjuksköterskebristen.

I debatten i andra kammaren i fredags fick inrikesministern från vissa håll mottaga en ganska bister kritik för bristande förutseende, för bristande planering bl. a. genom att inte i tid ha tillgodosett utbildningsbehovet. Jag hör ju inte till dem som så där utan vidare anser inrikesministern vara ofelbar, men jag tycker att i detta fall var kritiken mot just honom knappast berättigad. Han har stött sig på en arbetskraftsutredning — utförd av synnerligen kompetenta personer — och den räknade fram behovet av sjuksköterskor så, att vi med den utbildningskapacitet, som då fanns eller kunde förutses komma att finnas, år 1960 skulle ha nått fram till balans mellan tillgång och efterfrågan och 1965 enligt ett av beräkningsalternativen skulle ha haft ett överskott på mer än 2 000 sjuksköterskor.

Den utredningen framlades 1955, sålunda för sex år sedan. Under de år som gått sedan dess borde man, menar kritiken, ha kunnat åstadkomma en ändring och en ökning av utbildningsresurserna när man fått se hur illa beräkningarna kom att stämma överens med verkligheten. I själva verket har man också i någon mån ökat utbild-

Ang. en reform av skattesystemet, m. m.

ningsresurserna hela tiden sedan dess, även om större krafttag i den riktningen vidtagits först under de senaste åren. Men man måste i rättvisans namn komma ihåg att det tar cirka tre och ett halvt å fyra år att utbilda en sköterska. Det skulle sålunda i realiteten ha betydtt att man för att redan nu ha sett något resultat därav så gott som omedelbart efter erhållandet av den nämnda utredningen, vilken som jag sade tydde på ett kommande överskott, skulle ha satt i gång planerandet av en ökad sjuksköterskeutbildning, d. v. s. gått rätt emot utredningen. Även om från vissa håll kritik mot utredningens resultat framfördes, kan man knappast lasta inrikesministern för att han i det läge som då förelåg — jag kommer tillbaka till det — inte gjorde detta.

Vad är det då som hänt sedan den tidpunkt då den nämnda utredningen lades fram? Som kammarens ärade ledamöter torde erinra sig hade vi i början av 50-talet en stram byggnadsreglering med mycket snäva av finansdepartementet eller regeringen fixerade byggnadskvoter inom sjukhusväsendet. Man gjorde någon gång under första hälften av 50-talet genom medicinalstyrelsen en undersökning av investeringsbehovet, eller kanske rättare sagt av investeringsönskemålen, under en tioårsperiod framåt och utarbetade på basis härav en plan för framtiden, enligt vilken man med successivt stegrade kvoter så småningom skulle kunna tillgodose större delen av men inte alls hela det anmälda utbyggnadsbehovet. Man ansåg det nödvändigt med för allt med hänsyn till investeringskrav på byggnadsmarknaden även från andra håll, särskilt från industrien och bostadsbyggandet. Man tänkte också på de personella resurserna. Men även om man på vissa håll, bl. a. inom läkarförbundet, ansåg att man inte skulle kunna tillgodose behovet av läkare och annan sjukvårdspersonal för ens det behov som denna plan innebar, fanns det ändå ganska goda skäl att tro, att man med den utbildningskapacitet som då stod till buds skulle kunna i stort sett

fylla det behov av sjuksköterskor som med denna förhållandevis begränsade successiva utbyggnad av sjukhusväsendet skulle komma att uppstå. Och det var många alltsedan krigstiden uppskjutna och eftersatta upprustnings- och utbyggnadsbehov inom sjukhusväsendet som måste tillgodoses.

Det kan nu i efterhand kanske sägas, att det var mindre lyckligt att två sjuksköterskeskolebyggen, som då var aktuella, fick stå tillbaka för andra ny- och ombyggnader som ansågs vara ändå mer behövliga inom de begränsade byggnadskvoter som då ställdes till förfogande. Men behoven av upprustning var stora, och kraven på byggnadskvot var likaledes mycket stora och framfördes med stor intensitet från de olika huvudmännen. Jag förmodar att många minns vilken framkom mot den snåla kvottilldelningen och hur högljutt man önskade en större kvot.

Men sedan dess har vi varit med om den längsta konstanta högkonjunktursperiod som vi någonsin upplevt i detta land. Den har stort sett omfattat hela 50-talet. De smärre saktslag, som förekom 1952/53 och 1958 och som vi kanske för närvarande oroar oss för inom pappers-, massa- och träindustrien hindrar inte detta generella omdöme. Och hur egendomligt det än kan låta tror jag att i denna högkonjunktur ligger en av de viktigaste orsakerna till den arbetskraftssituation som vi nu har inom sjukvården. Den förde med sig att byggnadsregleringen inom sjukhusväsendet kunde hävas 1957, till stor glädje för alla dem som stått i kö för att få byggnadskvot och som längtat efter att få sätta i gång väl behövliga byggen — vilka dock ständigt, jämte moderniseringarna, också innebar en utökning av vårdresurserna med ökat personalbehov som följd.

Högkonjunkturen har även betydtt att kravet — efterfrågetrycket, som det ju numera heter — på sjukvård och sjukhusvård ökat mera och snabbare än det eljest skulle ha gjort, något som också medfört ett ökat personalbehov. Högkonjunkturen har vidare möjliggjort en

snabb utbyggnad av vår sociallagstiftning, som även den ökat personalbehovet inom sjukvården; därjämte har den fått sådan utformning, att den kan sägas på ett särskilt sätt ha bidragit till att dirigera klientelet till den mera personalkrävande slutna sjukvården. Högkonjunkturen har samtidigt möjliggjort en arbetstidsförkortning som — bland andra olägenheter inom vårdområdet, som den ästadkommer och som man då och då stöter på — medfört en högst betydande ökning av personalbehovet när det gäller sjuksköterskorna, av inrikesministern uppskattad till cirka 1 000 befattningshavare. Till allt detta kommer den ökning av personalbehovet som hänger samman med den utveckling vilken ägt rum inom medicinen och medfört nya undersökningsmetoder och nya, delvis mycket personalkrävande behandlingsmetoder.

Men högkonjunkturen har också gjort att gifta kvinnor med utbildning av olika slag, då alldeles särskilt sjuksköterskor, inte i samma grad anser sig tvungna att delta i yrkesarbete för att bidra till familjens försörjning som de skulle ha gjort i en sämre ekonomisk konjunktur. Deras män har arbete och relativt god betalning, och familjen har det ekonomiskt tillräckligt bra utan att hustrun förvärvsarbetar. När den efter beskattning kvarvarande inkomsten av ett tungt och besvärligt arbete blir liten eller nästan ingen alls, avstår man från det arbetet. Med den lilla ekonomiska vinst som arbetet ger stannar man hellre hemma och sköter familjen, också det en såväl ur familjens som ur samhällets synpunkt naturligtvis både angelägen och viktig uppgift.

Uppfattningen att det ligger till på detta sätt styrks av några uppgifter som inrikesministern lämnade i andrakammardebatten. Vid ett sjukhus hade man första gången frågat 104 sjuksköterskor, om de möjligen ville hjälpa i en svår situation. Man hade fått 10 svar, därav 6 definitivt avböjande, medan 4 var beredda att vid enstaka tillfällen tjänstgöra som vakter. Vid ett senare tillfälle tillfrågades 119 sköterskor. Man fick 60

Ang. en reform av skattesystemet, m. m. svar, varav 47 helt negativa och 13 positiva, dock endast 2 för heldagstjänst, 9 för deltidstjänst på förmiddagen och 2 för deltidstjänst på eftermiddagen; här hade man ändå frågat om det vore önskvärt med barndaghem eller under vilka andra förhållanden vederbörande möjligen skulle vilja åtaga sig tjänst för att hjälpa till i en svår situation.

Jag är alldeles övertygad om att bilden skulle bli en helt annan under en sämre ekonomisk konjunktur med färre arbetstillfällen och lägre löner för männen. I ett sådant läge skulle man ha ett helt annat behov av att tjäna pengar, och man skulle gärna utnyttja de arbetstillfällen som tjänsterna på sjukhusen innebär; då skulle detta vara en nödvändighet för de gifta sjuksköterskorna, och bristsituationen skulle därmed, såvitt jag kan förstå, till mycket stor del vara hävd.

Det är kanske en truism att säga allt detta, men just den här aspekten på problemet framfördes inte i fredagens andrakammardebatt, såvitt jag kunnat finna av protokollet.

Det vore emellertid oriktigt att förtiga, att enligt min erfarenhet svårigheterna att få hjälp från icke i tjänst varande sköterskor tyckts vara något mer accentuerade under tider före en avtalsförhandling; och den situationen har ju förelegat nu.

Hur skall vi bäst kunna komma till rätta med problemet? Sedan man till allt det övriga också i allt högre grad fått lära sig, att arbete är ett nödvändigt ont som man ändå tyvärr måste utföra ibland, är det naturligtvis svårt, och jag har ingen patentlösning. De goda konjunkturerna vill vi givetvis ha kvar; kanske vill vi styra dem i den mån det är möjligt, så att svängningarna inte blir alltför svåra, men vi hoppas givetvis på en fortsatt ekonomisk expansion. Det är naturligt att man måste försöka minska olägenheterna i tjänstgöringsförhållandena inom sjukhusarbetet, något som inte alltid och inte till alla delar låter sig genomföra — de sjuka är ju sjuka både dag och natt, ja, t. o. m. lördagar och söndagar, olycksfall och akuta sjukdomsfall

Ang. en reform av skattesystemet, m. m.

kan förekomma alla tider på dygnet. Man kan inrätta halvtidstjänster, dock endast i viss utsträckning. Den som upplevt mer eller mindre hotande olyckstillbud, vilka haft sin egentliga orsak i bristande kontinuitet inom vårdpersonalens övervakning, vet vad det här rör sig om. Man kan vidare ersätta sköterskepersonal i vissa uppgifter med personal som fått annan utbildning, men också detta är möjligt bara till en viss del; och även den personalen behöver högre utbildning, varför det inte kan ske i en hast. Man måste naturligtvis också öka kapaciteten i sjuksköterskeutbildningen — även om det aldrig går att fylla ett säll, som fru Nettelbrandt uttryckte det i andra kammaren, måste man ju försöka både att öka tillrinningen till sället och att i gör-ligaste mån täppa till hålen i detsamma.

Härvid har naturligtvis den ekonomiska aspekten, löneaspekten, sin stora betydelse. Man måste göra arbetet ekonomiskt lockande, så att vederbörande verkligen får något för ett pressande, tungt och ansvarsfyllt arbete, får något kvar även sedan man betalt den hjälp man måste sätta i sitt ställe att sköta hem och barn, och sedan man betalt sin skatt. Att lönehöjning och därvid särskilt ändrade normer för ersättningen vid olika grader av obekvämt arbetstid har sin betydelse är alldeles givet. Men för de gifta sjuksköterskorna kommer ett höjt förvärvsavdrag att spela en särskilt stor roll, liksom också den höjning av gränsen för tudelningsprincipens tillämpning som vi föreslår i reservation IX.

I fråga om utformningen av grunderna för beräkningen av förvärvsavdragets storlek har man under tidernas lopp haft olika uppfattningar. Jag skall göra en återblick, litet längre än den som fru Gärda Svenson gjorde, men jag tycker att den har sitt lilla intresse.

Det har ju rätt många uppfattningar om storleken av detta avdrag alltifrån den tid då det första gången — visserligen endast i princip — föreslogs i propositionen nr 34 år 1908, och även om det inte direkt uttryckts är det alldeles tydligt att de olika uppfattningarna om storleken i viss mån hängt ihop med den

situation på arbetsmarknaden som vid olika tillfällen förelegat. Ibland har det ansetts naturligt och önskvärt att hustrun skall ha arbete utanför hemmet, ibland har den motsatta uppfattningen varit gällande. Men den grundläggande förutsättningen uttalas redan år 1922 i en promemoria av särskilt sakkunniga, vilken bifogats propositionen nr 209 det året. Där står det nämligen: »Om en hustru tager arbete utom hemmet, måste det väl i regel vara under den förutsättningen, att hennes inkomst mer än uppväger därmed följande ökning av levnadskostnader» o. s. v. Den regeln gäller fortfarande, och man måste se till att den kan gälla, om man vill få ut hustrurna i förvärvsarbetet. Det är bara det att inkomsten i våra dagar måste vara högre, både i absoluta siffror och relativt, med hänsyn till penningvärdets fall för att vederbörande skall anse det vara lönt att arbeta. År 1936, således under tider ganska snart efter den stora depressionen i början av 1930-talet, då det, som många av oss minns, nästan betraktades som kriminellt om både mannen och hustrun i en familj hade yrkesarbete och därigenom kunde ta ett arbetstillfälle från någon som bättre behövde det, skrev kammarrätten i ett yttrande: »Kammarrätten har emellertid svårt att tillägna sig den uppfattningen, att ur en mera omfattande, allmänt samhällelig synpunkt den gifta kvinnans förvärvsarbete är att betrakta såsom något särskilt eftersträvarsvärt.» Det är ett yttrande som kanske i och för sig än i dag är riktigt men som med vår arbetskraftssituation och sedan de gifta kvinnorna i allt större omfattning har erhållit mer eller mindre högt kvalificerad yrkesutbildning knappast längre kan betraktas som en norm. Det året, alltså 1936, motionerade man — det var herrarna Aronson, Jones Erik Andersson i Ovanmyra och Olsson i Mora — i riksdagen och anförde t. o. m. att den förmån, som dubbeltjänstinnehavande makar åtnjöt, snarare borde beläggas med extra skatt. 1938 års riksdag tog bort förvärvsavdraget.

Både år 1936, t. ex. i det nyss omnämnda kammarrättsutlåtandet, och år 1945 i

motioner diskuterades förvärvsavdraget också ur synpunkten av dess betydelse för nativiteten. Det var ju under 30-talet den tiden då befolkningskommissionen arbetade. Den synpunkten borde man kanske rätteligen anlägga också nu, med den låga nativitet som vi har. Men efter kriget har motiveringen för förvärvsavdragen blivit en annan, och denna nya motivering har mer eller mindre allena-rådande hållit i sig alltsedan dess. År 1947 skrev departementschefen att samhället behöver utnyttja den kvinnliga arbetskraften på arbetsmarknaden och vill uppmuntra därtill genom att göra beskattningen på det kvinnliga förvärvsarbetet mindre betungande. Nu erkändes att vi behöver de gifta kvinnorna i arbetslivet, nu måste vi underlätta för dem att komma dit.

Jag har, herr talman, tyckt att det haft ett visst intresse med denna lilla historik. I sista hand hänger förändringen i motiveringen samman med den förändringen i samhället, att kvinnorna numera i allt högre grad kommit att sysselsättas i förvärvslivet och särskilt i kvalificerade yrken och att samhället har behov av denna deras yrkesverksamhet. I en fråga, som jag antydde litet om för några veckor sedan, framhöll jag också att man på det området måste tänka sig en anpassning till de nya och ändrade förhållandena. Till de saker som måste anpassas hör synbarligen förvärvsavdragsbestämmelsernas utformning.

Folkpartiet och vi har litet olika uppfattning om hur förvärvsavdraget bör utformas. Att det bör höjas är klart, och det enbart av rättviseskäl. Det avdrag som för närvarande utgår bygger på ett kommittéutlåtande, som framlades för två och ett halvt år sedan. Den avtalsenliga lönehöjning och den löneglidning som ägt rum sedan dess är inte obetydlig bara den och motiverar i och för sig en höjning. Vi har emellertid också haft den uppfattningen att det förvärvsavdrag som hittills utgått i många fall inte har motsvarat de kostnader för inkomstens förvärvande — för att använda ett uttryck som kommer i fråga i vissa andra sammanhang — som medför avdragsrätt

Ang. en reform av skattesystemet, m. m. vid beskattningen, vilka de gifta kvinnor det här gäller haft att erlagga för att kunna komma till sitt arbete och för att kunna ställa sin utbildning och erfarenhet till samhällets förfogande. Det är på grundvalen av dessa överväganden som vi utformat vårt förslag i reservation XV. Vi anser att det i det väsentliga tillfredsställer rättvisekraven och hoppas att det därigenom skall verka stimulerande på de gifta kvinnornas lust att ta arbete utanför hemmet. För mig står det alldeles klart att detta är av särskild betydelse i fråga om kvinnor som erhållit en kvalificerad utbildning.

Herr talman! Jag ber att få instämma i de yrkanden beträffande här särskilt omnämnda punkter som tidigare framförts av herr Hagberg.

Herr ANDERSSON, AXEL JOHANNES, (fp):

Herr talman! Jag har råkat ut för samma missöde som herr förste vice talmanen. Då jag anmälde mig till den här debatten hade det inte sagts något om de allmänna studiebidragen mer än just av herr Strand, men nu i debattens slutspurt är det flera talare som har berört den saken, och jag kan i stort sett instämma med vad fröken Nordström och fru Carlqvist anfört i det här sammanhanget.

Det är bara på en enda punkt jag skulle vilja säga någonting ytterligare. Reserverna talar om att man borde slopa de allmänna studiebidragen och i stället försöka åstadkomma behovsprövade bidrag för att nå större effektivitet.

Det är ju alldeles självklart, att om man har till förfogande en viss summa pengar, som skall fördelas bland många människor, så blir inte resultatet lika effektivt som när de pengarna fördelas på ett mindre antal människor. Det är precis likadant med de här allmänna studiebidragen som det är på en hel rad andra områden inom skol- och utbildningsväsendet. Det har införts fria skolmåltider, men det är självklart, att om de föräldrar som har goda inkomster

Ang. en reform av skattesystemet, m. m. får betala själva för sina barn, så skulle man kunna använda de pengar som står till förfogande mera effektivt till förmån för barn till föräldrar som inte har lika gott ställt i ekonomiskt avseende. Det har införts fria skolskjutsar, men det är klart att om de föräldrar, som har god råd, fick betala för sina barn så kunde man använda pengarna på ett annat sätt. Det har införts fria läroböcker, o. s. v.

Det är alltså självklart att det ligger något i vad reservanterna säger om att man skulle kunna använda pengarna effektivare. Men det är ju inte så säkert att vi vill använda dem på detta sätt, och då kanske det inte erfordras någon sådan utredning som reservanterna talar om. I alla händelser bör ju ingen bli lidande till dess man har utrett frågan, och det föreligger onekligen härvidlag ett rätt allvarligt skönhetsfel, som tydligen har tillkommit i brådskan, när finansministern och herr Hedlund förhandlade. Finansministern medgav ju också i går att hans »skatteflicka» hade en del skönhetsfel. När jag satt här i bänken och lyssnade till honom blev jag faktiskt rätt rörd av hans tonfall. Finansministern påminde om en mor, som tittar på sitt kanske i mångas ögon mindre välskapade barn med de kärleksfullaste blickar och tycker att hennes telnig i alla fall var en skön skapelse. Jag blev faktiskt så rörd att jag på baksidan av ett papper som jag har fått från biblioteket med anmälan om nya böcker — jag vill poängtera att det var på baksidan — nedtecknade några funderingar som lyder så här:

Med undran kan man blicka på dragen
och den lott
en liten skatteflicka av Gunnar Sträng
har fått.

Med lilla munnen gör hon en snörpning
föga grann
och med för stora öron hon präktigt
vifta kan.

I hyn är hon melerad,
mest röd i tidens sed,
och näsan är placerad
betänkligen på sned.

Kring halsen är hon mager,
kring benen likaså,
men mycket ljuv och fager
för Sträng hon står ändå.
Ja, skön är ock den saken
man kan kassera in
att växlande är smaken
och att herr Sträng har sin.

Nu tycker jag nog ändå att finansministerns smak är något egendomlig — varje fall rätt exklusiv — och jag tycker nog att han kunde kosta på den här flickan en liten plastisk operation, så att hon fick något av de skönhetsvärden som vi enklare människor brukar sätta värde på. Vi skall väl inte behöva gå omkring och titta på den här skatteflickan på samma sätt som herr Rubbestad på sin tid tittade på det konstverk, som finansministern så ofta har tillfälle att beskåda i kanslihuset!

Jag anser att det inte vore någon större uppoffring att kosta på en sådan operation. Jag tror att de flesta av kammarens ledamöter — jag tyckte mig finna att även herr Strand innerst inne delar den uppfattningen — gärna skulle vilja ha den här flickan annorlunda, särskilt vad beträffar den sneda näsan, d. v. s. studiebidragen, som jag vill likna vid en skönhetsfläck.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag på den här punkten.

Fröken MATTSON (s):

Herr talman! Må det tillåtas mig som den sista anmälda talaren i denna debatt att få »flicka in» en del synpunkter som knappast kan röra sig om mer än en detalj i fråga om »skatteflickan». De berör knappast ens flickan, eller flickorna, över huvud taget utan fastmer flickornas föräldrar ute i levande livet. Jag skulle vilja peka på relationerna mellan bevillningsutskottets skrivning på sidan 70 i betänkandet och en del synpunkter som har kommit fram under behandlingen av detta ärende.

Bevillningsutskottet skriver, att allmänna skatteberedningen enligt sina di-

rektiv har att pröva frågan om skattebördans avvägning mellan gifta och ensamstående skattskyldiga. Sedan man tagit del av handlingarna i detta ärende, lyssnat till debatten i denna kammare och medkammaren samt tagit del av yrkandena i reservationer och motioner, har man nog kunnat notera en stadigt växande opinion för en lättnad i skattebördorna främst för ensamstående med barn, alltså de föräldrar som så småningom kommer att få sina förhållanden delvis reglerade av »skatteflickan». Vi socialdemokratiska kvinnor delar dessa tankegångar.

Under sommaren hemställde Socialdemokratiska kvinnoförbundet om att få träffa samman med den allmänna skatteberedningen. Vi ville framföra vissa önskemål, vilka hade presenterats av förbundsstyrelsen. Detta sammanträffande ägde rum först i början av oktober. Vi framförde då krav på en rad reformer, som i hög grad har kommit tillbaka i dag när vi har fått del av krav och förslag från främst höger- och centerpartihåll.

Våra reformer avser närmast beskattningen av gifta kvinnor och ensamstående föräldrar. De har ofta lägre standard än andra familjer, framför allt i de större städerna. Kvinnoförbundet kunde bl. a. hänvisa till att 27,2 procent av de ensamstående mödrarna i Stockholm har socialhjälp, medan siffran för totalbefolkningen »endast» var 5,6 procent. Inkomsterna för de ogifta kvinnor mellan 25 och 49 år, som har barn, understeg 6 000 kronor för mer än 50 procent.

Därför hemställde vi också att skatteberedningen måtte lätta de ensamstående familjeförsörjarnas skattebörda. Vi påpekade likaså den betydande försämring som inträffar i de ensamstående familjeförsörjarnas ekonomi, då barnet fyller 16 år. Då försvinner ju barnbidraget, rätten till dubbla ortsavdrag upphör och de giftas skatteskala tillämpas inte längre. De flesta av ungdomarna befinner sig vid denna tid fortfarande i utbildningsskedet och kan i regel inte bidra mycket till sin försörjning.

Mot bakgrunden av allt detta föreslog vi att åldersgränsen skulle höjas från 16

Ang. en reform av skattesystemet, m. m. till 18 år som villkor för rätt till dubbelt ortsavdrag och rätt att beskattas efter skatteskalan för gifta. Vi ansåg i övrigt att även de ogifta kvinnorna med minderåriga barn i hemmet borde få rätt till förvärvsavdrag.

Liknande synpunkter har kommit fram i de höger- och folkpartimotioner som har avlämnats i anslutning till denna oväntade skatteproposition. Vi tycker faktiskt att man både från borgerligt håll och från vårt håll har uttryckt så väldigt starka krav på att någonting göres åt denna sak, att vi har rätt att tala om en stadigt växande opinion kring kravet på reformer för de ensamstående familjeförsörjarna.

Detta är väldigt viktiga frågor, där våra åsikter kanske går isär när det gäller frågan om hur vi skall lösa problemet med »flickan». Vi anser för vår del, att ett beslut i dag om skatteskalan eller om förvärvsavdraget, som lämnar frågan om ortsavdraget och socialförsäkringsavgifterna öppen — något som vi får ta ställning till under nästa år — inte är direkt tillfredsställande. Många frågor kommer in i bilden. De bildar ett ganska invecklat mönster och att dra fram en del punkter och lämna andra punkter olösta har vi för vår del inte funnit vara den lämpligaste vägen.

Bevillningsutskottet har ju också pekat på den utredning som redan är i gång. Vi tror för vår del inte att det finns några som helst möjligheter att ta ut detta speciella frågekomplex och liksom få en dubbel utredning, en ny vid sidan av den redan existerande. Jag anser med andra ord, att det är tämligen uteslutet att i dag yrka på en särskild utredning av dessa frågor.

Jag anser emellertid å andra sidan, att denna opinion ger oss all anledning att rikta en allvarlig maning till skatteberedningen att med det snaraste ge dessa problem förtursrätt. En sådan här utredning tar alltid ganska lång tid. De påpekanden som i riksdagen gjorts från olika håll vid behandlingen av denna proposition borde få till konsekvens, att beredningen tar upp dessa frågor med förtursrätt till skyndsam behandling. En

Ang. en reform av skattesystemet, m. m.

annan konsekvens är att den expertis som utreder dessa frågor blir utökad. Det skulle säkert inte skada om de drygt 30 herrar, som sitter och utreder dessa speciellt för kvinnorna viktiga frågor, kompletteras med en eller ett par kvinnliga experter som kan lägga praktiska och allmänmänskliga synpunkter på problemet.

Med detta, herr talman, ber jag att få yrka bifall till bevillningsutskottets betänkande nr 79 och till andra lagutskottets utlåtande.

I fröken Mattsons yttrande instämde fru *Wallentheim* (s) och fru *Carlqvist* (s), herr *Einar Eriksson* (s) samt fru *Nilsson* (s).

Fru **HAMRIN-THORELL** (fp):

Herr talman! Fröken Mattsons inlägg var ju så positivt att vi har all anledning att understryka den goda vilja som lys-te igenom hennes ord. Jag kan dock inte underlåta att påpeka att vi andra kvinnor som ömmar lika varmt för den grupp det nu gäller inte har funnit det vara den riktiga vägen att olika organisationer skulle gå till skatteberedningen för att få dessa synpunkter beaktade. Vi har tänkt oss att vi skulle hålla oss till det som jag trodde gängse tillvägagångs-sättet att motionera i riksdagen och få våra synpunkter framförda här. Så har alltid varit fallet i andra frågor, och jag tror att det vore den riktiga vägen även beträffande denna fråga.

Man skulle kanske efterlysa ett även inom riksdagen bättre samarbete på vissa punkter, när det gäller frågor där vi har likartade uppfattningar och där vi allesamman tycker att en positiv lösning är den rätta.

Den grupp som det i förevarande fall rör sig om kan inte gärna vara betjänt av att samtliga kvinnoorganisationer eller politiska kvinnoförbund springer i trapporna hos kommittéer, utan är kanske mer betjänt av att vi försöker att riksdagsvägen nå en snabbare lösning än vad som enligt vad fröken Mattson själv sade skulle bli möjligt på den av henne anvisade vägen. Det tycks ju

dröja innan skatteberedningen kommer så långt som till denna lilla grupp, och jag tror att det brådskar med att få en positiv lösning till stånd. Därför vidhåller vi vårt yrkande om bifall till de reservationer som fogats till utskottets betänkande.

Herr **HAGBERG** (h):

Herr talman! Tvådagarsdebatten i denna betydelsefulla och omfattande fråga är, såvitt jag kan finna, nu slut, och kammaren gör sig beredd att övergå till voteringarna. Dessförinnan vill jag emellertid meddela följande.

För det fall att kammaren i de nu följande voteringarna i fråga om den direkta beskattningen avvisar våra förslag till skattesänkningar, vill jag meddela, att vi inom högergruppen under sådana förhållanden anser oss inte kunna rösta för utskottsförslaget i avseende på den allmänna varuskatten, utan vi kommer att avstå från att delta i en eventuell votering rörande denna fråga. Det var nämligen för att få utrymme för reella sänkningar av den direkta skatten, som vi för vår del var beredda att godta höjningen av omsättningsskatten.

Herr **SPETZ** (fp):

Herr talman! De i folkpartiets skatte-motioner framlagda förslagen innebär en omläggning av beskattningen med minskad direkt och ökad indirekt beskattning inom ramen för en sänkt total skatt och lägre skatt för alla skattskyldiga. Våra förslag är att anse som ett sammanhängande helt. Om folkpartiets i särskilda reservationer framförda yrkanden om lättnader i inkomstskatten avslås av kammarens majoritet, kommer vi från folkpartiets sida att vid en eventuell votering i fråga om en höjning av omsättningsskatten avstå från att delta i omröstningen.

Herr **SUNDIN** (cp):

Herr talman! Det finns anledning att i slutet av denna debatt göra en liten sammanfattande reflexion.

Man kunde ha förmodat att debatten skulle komma att präglas av hätskhet och svåra motsättningar. Så har inte blivit fallet. Visst har det rått delade meningar i åtskilliga avseenden, men detta har inte tillåtit skymma enigheten om väsentliga ting. Om grundkonstruktionen i den reform vi nu diskuterat har vi alla varit ense.

Men det finns helt visst anledning att uppmärksamma att även i de avseenden där meningarna i viss mån gått isär, har debatten varit klagörande och präglad av ömsesidig respekt. Viljan att förstå har varit större än viljan att missförstå. Strävandena att klarlägga har överflyglat tendenserna till förvrängningar. Jag tror att härigenom skapats en grund för en större förståelse, minskade motsättningar och ökat samarbete i framtiden.

Jag finner, herr talman, det slutligen angeläget att inför kammaren ge uttryck för min respekt för det höga talmans-ämbetets innehavare. Jag fick impulsen härtill vid ett besök i medkammaren under gårdagen. Debatten fördes där av statsråd och högt skolade akademiker — var och en på sitt sätt predestinerad till excellensposter — på ett sätt som min respekt för den kammaren som institution hindrar mig att beskriva. Dock kan det ge anledning att uttrycka uppskattning för det sätt på vilket vår värderade talman lett denna kammares debatt och för debattens form och innehåll över huvud taget.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr talmannen yttrade, att med hänsyn till de under överläggningen framkomna yrkandena det ej ville låta sig göra att vid framställande av propositioner följa uppställningen i utskottets hemställan. I stället komme en till kammarens ledamöter utdelad stencilerad uppställning att följas. I denna hade, fortsatte herr talmannen, yrkandena sammanförts till olika grupper, med de yrkanden, som hänförde sig till utskottets hemställan, först och de yrkanden, som allenast berörde motiveringen, sist. Yrkanden som hänförde sig till utskot-

Ang. en reform av skattesystemet, m. m.
tets hemställan komme, oavsett om de berörde utskottets hemställan under punkten A eller punkten B, att sammanföras i grupper sålunda, att först komme de yrkanden att upptagas, vilka avsåge kommunalskatten, därefter de vilka gällde den statliga inkomstskatten, vidare yrkanden angående bensinskatten samt ytterligare var för sig yrkanden rörande uppbörds- och taxeringsförordningarna, den allmänna varuskatten och grunderna för nya sjömansskattetabletter m. m. Härefter komme, anförde vidare herr talmannen, att upptagas ett flertal olika yrkanden, som hänförde sig till motioner utan direkt anknytning till de i Kungl. Maj:ts förevarande proposition framlagda lagförslagen respektive grunderna för sjömansskattetabletterna; här vore fråga om sparfrämjande åtgärder, återhållsamhet med statsutgifterna samt punktskatterna. Slutligen komme, yttrade herr talmannen, att, före motivering, upptagas yrkandena i utskottets hemställan i övrigt.

Kommunalskatten

Det vid propositionen fogade förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928

I avseende å detta lagförslag, anförde nu herr talmannen, hade yrkats dels att utskottets hemställan skulle bifallas, dels ock att det förslag skulle antagas, som innefattades i den av herr Hagberg m. fl. vid betänkandet avgivna, med III betecknade reservationen.

Härefter gjorde herr talmannen propositioner enligt dessa båda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Hagberg* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 79, såvitt avser förslaget till lag om änd-

Ang. en reform av skattesystemet, m. m. ring i kommunalskattelagen den 28 september 1928, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herr Hagberg m. fl. vid betänkandet avgivna, med III betecknade reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästs, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Hagberg* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 95;

Nej — 48.

Därjämte hade 1 ledamot tillkännagivit, att han avstode från att rösta.

Åtgärder i samband med slo pandet av skattegrupperingen

Utredning om särskild kompensation till främst övre Norrland

Såvitt gällde detta förslag, yttrade herr talmannen, hade yrkats 1:o) att utskottets hemställan skulle bifallas; 2:o), av herr *Hagberg*, att det förslag skulle antagas, som innefattades i den av honom m. fl. vid betänkandet avgivna, med I betecknade reservationen samt 3:o) av herr *Sundin*, att kammaren skulle godkänna det förslag, som innehölles i andra dels-satsen i hemställan i reservationen II av honom och herr *Vigelsbo*.

Därpå gjorde herr talmannen propositioner enligt berörda yrkanden och förklarade sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Sundin* begärde votering, i anledning varav herr talmannen upptog vardera av de båda återstående yrkan-

dena med hemställan, huruvida kammaren ville antaga detsamma till kontraposition i den förestående omröstningen; och förklarade herr talmannen sig finna de härå avgivna svaren hava utfallit med övervägande ja för deras mening, som ville till kontraposition antaga bifall till herr *Hagbergs* yrkande.

Herr *Sundin* äskade emellertid votering även om kontrapositionens innehåll, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som till kontraposition i huvudvoteringen angående bevillningsutskottets betänkande nr 79, såvitt avser utredning om särskild kompensation till främst övre Norrland i samband med slo pandet av skattegrupperingen, antager godkännande av det förslag, som innefattas i den av herr *Hagberg* m. fl. vid betänkandet avgivna, med I betecknade reservationen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har till kontraposition i nämnda votering antagits det förslag, som innefattas i andra dels-satsen i hemställan i reservationen II av herrar *Sundin* och *Vigelsbo*.

Sedan denna voteringsproposition ånyo upplästs, verkställdes omröstningen genom uppresning; och befanns därvid, att flertalet röstade för ja-propositionen.

I följd därav uppsattes, upplästes och godkändes för huvudvoteringen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 79, såvitt avser utredning om särskild kompensation till främst övre Norrland i samband med slo pandet av skattegrupperingen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herr Hagberg m. fl. vid betänkandet avgivna, med I betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition änyo upplästs, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Hagberg* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 75;
Nej — 64.

Därjämte hade 5 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Skrivelse till Kungl. Maj:t om höjning av bidraget till skattetyngda kommuner

I fråga om detta förslag gjorde herr talmannen propositioner, först på bifall till vad utskottet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i första dels-satsen i hemställan i den av herrar Sundin och Vigelsbo vid betänkandet avgivna, med II betecknade reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Sundin* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad bevilningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 79, såvitt avser skrivelse till Kungl. Maj:t om höjning av bidraget till skattetyngda kommuner, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar
Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i första dels-satsen i hemställan i den av herrar Sundin och Vigelsbo

Ang. en reform av skattesystemet, m. m. vid betänkandet avgivna, med II betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition änyo upplästs, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Sundin* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 96;
Nej — 23.

Därjämte hade 25 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Beskattningen av folkpensionärer

Viss ändring i kommunalskattelagen angående förhöjda ortsavdrag för ålders- och invalidpensionärer

Beträffande denna fråga gjorde herr talmannen propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i punkten a i den av herr Hagberg m. fl. vid betänkandet avgivna, med VI betecknade reservationen; och förklarade herr talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Hagberg* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevilningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 79, såvitt avser viss ändring i kommunalskattelagen angående förhöjda ortsavdrag för ålders- och invalidpensionärer, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar
Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i punkten a i den av herr

Ang. en reform av skattesystemet, m. m.

Hagberg m. fl. vid betänkandet avgivna, med VI betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Hagberg* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 96;

Nej — 18.

Därjämte hade 30 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Förslag till skrivelse till Kungl. Maj:t angående särskilda bottenavdrag för vissa folkpensionärer

Rörande detta förslag gjorde herr talmannen propositioner dels på bifall till vad utskottet hemställt, dels ock på antagande av det förslag, som innefattades i den av herr *Spetz* m. fl. vid betänkandet avgivna, med VII betecknade reservationen; och förklarade herr talmannen sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Spetz* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 79, såvitt avser förslag till skrivelse till Kungl. Maj:t angående särskilda bottenavdrag för vissa folkpensionärer, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herr *Spetz* m. fl. vid betänkandet avgivna, med VII betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo uppläst, verkställdes till en bör-

jan omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Spetz* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 93;

Nej — 49.

Därjämte hade 3 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Förvärvsavdrag för gift kvinna m. m.

Vidkommande denna fråga, fortsatte herr talmannen, hade yrkats 1:o) att vad utskottet hemställt skulle bifallas; 2:o), av herr *Hagberg*, att det förslag skulle antagas, som innefattades i den av honom m. fl. vid betänkandet avgivna, med XV betecknade reservationen; 3:o), av fru *Hamrin-Thorell*, att kammaren skulle godkänna det förslag, som innehölls i reservationen XVI av herr *Söderquist* m. fl.; samt 4:o), av herr *Sundin*, att det förslag skulle antagas, som innefattades i reservationen XVII av honom och herr *Vigelsbo*.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner enligt berörda yrkanden och förklarade sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Hagberg* begärde votering, i anledning varav herr talmannen upptog vart och ett av de återstående yrkandena med hemställan, huruvida kammaren ville antaga detsamma till kontraposition i den förestående omröstningen; och förklarade herr talmannen sig finna de härå avgivna svaren hava utfallit med övervägande ja för deras mening, som ville till kontraposition antaga bifall till fru *Hamrin-Thorells* yrkande.

Herr *Hagberg* äskade emellertid votering jämväl om kontrapositionens innehåll, i anledning varav herr talmannen upptog vardera av de ovan under 2:o) och 4:o) angivna yrkandena med

hemställan, huruvida kammaren ville antaga detsamma till kontraposition i den sålunda begärda närmast före huvudvoteringen infallande omröstningen (första förvoteringen); och förklarade herr talmannen sig anse de härå avgivna svaren hava utfallit med övervägande ja för deras åsikt, som ville till kontraposition antaga bifall till herr Sundins yrkande.

Herr *Hagberg* begärde likväl votering även om innehållet i denna kontraposition, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes för den andra förvoteringen en så lydande omröstningsproposition.

Den, som till kontraposition i voteringen om kontraposition i huvudvoteringen angående bevillningsutskottets betänkande nr 79, såvitt avser förvärvsavgift för gift kvinna m. m., antager godkännande av det förslag, som innefattas i den av herr Sundin och Vigelsbo vid betänkandet avgivna, med XVII betecknade reservationen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har till kontraposition i nämnda votering antagits godkännande av det förslag, som innefattas i reservationen XV av herr *Hagberg* m. fl.

Sedan denna voteringsproposition ånyo upplästes, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Hagberg* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 21;

Nej — 22.

Därjämte hade 101 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Härefter uppsattes, upplästes och godkändes för den första förvoteringen en

Ang. en reform av skattesystemet, m. m. omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som till kontraposition i huvudvoteringen angående bevillningsutskottets betänkande nr 79, såvitt avser förvärvsavgift för gift kvinna m. m., antager godkännande av det förslag, som innefattas i den av herr *Söderquist* m. fl. vid betänkandet avgivna med XVI betecknade reservationen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har till kontraposition i nämnda votering antagits godkännande av det förslag, som innefattas i reservationen XV av herr *Hagberg* m. fl.

Sedan denna voteringsproposition ånyo upplästes, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Hagberg* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 34;

Nej — 22.

Därjämte hade 88 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Slutligen uppsattes, upplästes och godkändes för huvudvoteringen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 79, såvitt angår förvärvsavgift för gift kvinna m. m., röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herr *Söderquist* m. fl. vid betänkandet avgivna, med XVI betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo upplästes, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr

Ang. en reform av skattesystemet, m. m.
talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Söderquist* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 78;
Nej — 31.

Därjämte hade 36 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Den statliga inkomstskatten

Skatteskalorna för statlig inkomstskatt för makar

Rörande denna fråga, anförde vidare herr talmannen, hade yrkats 1:o) att utskottets hemställan skulle bifallas; 2:o), av herr *Spetz*, att det förslag skulle antagas, som innefattades i punkten a i den av honom m. fl. vid betänkandet avgivna, med VIII betecknade reservationen; samt för 3:o), av herr *Hagberg*, att kammaren skulle godkänna det förslag, som innehölls i reservationen IX av honom m. fl.

Därpå gjorde herr talmannen propositioner enligt berörda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Hagberg* begärde votering, i anledning varav herr talmannen upptog vartdera av de båda återstående yrkandena med hemställan, huruvida kammaren ville antaga detsamma till kontraposition i den förestående omröstningen; och förklarade herr talmannen sig anse de härå avgivna svaren hava utfallit med övervägande ja för deras åsikt, som ville till kontraposition antaga bifall till herr *Spetz'* yrkande.

Herr *Hagberg* äskade emellertid votering jämväl om kontrapositionens innehåll, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som till kontraposition i huvudvoteringen angående bevillningsutskottets betänkande nr 79, såvitt avser skatteskalorna för statlig inkomstskatt för makar, antager godkännande av det förslag, som innefattas i punkten a i den av herr *Spetz* m. fl. vid betänkandet avgivna, med VIII betecknade reservationen, röstar

Ja;
Den, det ej vill, röstar
Nej;

Vinner Nej, har till kontraposition i nämnda votering antagits godkännande av det förslag, som innefattas i reservationen IX av herr *Hagberg* m. fl.

Sedan denna voteringsproposition ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Hagberg* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 34;
Nej — 20.

Därjämte hade 91 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Till följd härav uppsattes, upplästes och godkändes för huvudvoteringen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 79, såvitt avser skatteskalorna för statlig inkomstskatt för makar, röstar

Ja;
Den, det ej vill, röstar
Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i punkten a i den av herr *Spetz* m. fl. vid betänkandet avgivna, med VIII betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans

uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Spetz* begärde röst-räkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 93;
Nej — 50.

Därjämte hade 2 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Skatteskalorna för statlig inkomstskatt för ensamstående

Angående nämnda fråga gjorde herr talmannen propositioner, först på bifall till vad utskottet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i punkten b i den av herr *Spetz* m. fl. vid betänkandet avgivna, med VIII betecknade reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Spetz* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 79, i vad avser skatteskalorna för statlig inkomstskatt för ensamstående, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i punkten b i den av herr *Spetz* m. fl. vid betänkandet avgivna, med VIII betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Spetz* begärde röst-räkning, verkställdes nu votering me-

delst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 94;
Nej — 32.

Därjämte hade 18 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Utredning om ändring av skatteskalorna, m. m.

I vad avsåge detta förslag gjorde herr talmannen propositioner, dels på bifall till vad utskottet hemställt, dels ock på antagande av det förslag, som innefattades i den av herrar *Sundin* och *Vigelsbo* vid betänkandet avgivna, med X betecknade reservationen; och förklarade herr talmannen sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Sundin* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 79, såvitt avser utredning om ändring av skatteskalorna, m. m., röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herrar *Sundin* och *Vigelsbo* vid betänkandet avgivna, med X betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Sundin* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 96;
Nej — 20.

Därjämte hade 29 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Ang. en reform av skattesystemet, m. m.**Ensamstående barnförsörjares beskattning**

Såvitt gällde denna fråga gjorde herr talmannen propositioner, först på bifall till vad utskottet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innehölls i den av herr Hagberg m. fl. vid betänkandet avgivna, med XI betecknade reservationen; och förklarade herr talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Hagberg* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 79, såvitt avser ensamstående barnförsörjares beskattning, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herr Hagberg m. fl. vid betänkandet avgivna, med XI betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Hagberg* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 91;

Nej — 50.

Därjämte hade 4 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Beskattningen av folkpensionärer

Beträffande denna fråga, yttrade nu herr talmannen, hade yrkats dels att utskottets hemställan skulle bifallas, dels

ock att det förslag skulle antagas, som innefattades i punkten b i den av herr Hagberg m. fl. vid betänkandet avgivna, med VI betecknade reservationen. Emellertid, fortsatte herr talmannen, torde sistnämnda yrkande såsom varande följdyrkande till yrkandet i punkten a i samma reservation hava förfallit genom kammarens redan fattade beslut, varför nu endast kvarstode yrkandet om bifall till utskottets förslag.

På gjord proposition bifölls utskottets hemställan.

Det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt, i vad denna ej behandlats i det föregående

Vad utskottet hemställt bifölls.

Bensinskatten

Det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 7 april 1961 om bensinskatt

I fråga om detta förslag, anförde herr talmannen, hade yrkats 1:o) att utskottets hemställan skulle bifallas; 2:o), av herr *Hagberg*, att den av honom m. fl. vid betänkandet avgivna, med XXIX betecknade reservationen skulle godkännas; samt 3:o), av herr *Sundin*, att det förslag skulle antagas, som innefattades i den av honom och herr *Vigelsbo* vid betänkandet avgivna reservationen XXX.

Därefter gjorde herr talmannen propositioner enligt berörda yrkanden och förklarade sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Hagberg* begärde votering, i anledning varav herr talmannen upptog vartdera av de båda återstående yrkandena med hemställan, huruvida kammaren ville antaga detsamma till kontraposition i den förestående omröstningen; och förklarade herr talmannen sig finna de härå avgivna svaren hava utfallit med övervägande ja för deras

åsiikt, som ville till kontraposition antaga bifall till herr Hagbergs yrkande.

Herr *Sundin* äskade emellertid votering om kontrapositionens innehåll, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som till kontraposition i huvudvoteringen angående bevillningsutskottets betänkande nr 79, såvitt avser förslaget till förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 7 april 1961 om bensinskatt, antager godkännande av den av herr Hagberg m. fl. vid betänkandet avgivna, med XXIX betecknade reservationen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har till kontraposition i nämnda votering antagits det förslag, som innefattas i den av herrar *Sundin* och *Vigelsbo* vid betänkandet avgivna, med XXX betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Sundin* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna ha va utfallit sålunda:

Ja — 55;

Nej — 21.

Därjämte hade 68 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

I följd härav uppsattes, upplästes och godkändes för huvudvoteringen en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 79, såvitt avser förslaget till förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 7 april 1961 om bensinskatt, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Ang. en reform av skattesystemet, m. m.

Vinner Nej, godkännes den av herr Hagberg m. fl. vid betänkandet avgivna, med XXIX betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Hagberg* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna ha va utfallit sålunda:

Ja — 75;

Nej — 69.

Därjämte hade 1 ledamot tillännagivit, att han avstode från att rösta.

Utredning rörande differentiering av bensinskatten

I vad avsåge denna fråga gjorde herr talmannen propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den av herrar *Sundin* och *Vigelsbo* vid betänkandet avgivna, med XXXI betecknade reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Sundin* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 79, såvitt avser utredning rörande differentiering av bensinskatten, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herrar *Sundin* och *Vigelsbo* vid betänkandet avgivna, med XXXI betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr tal-

Ang. en reform av skattesystemet, m. m.
mannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Sundin* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 87;
Nej — 23.

Därjämte hade 35 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Det vid propositionen fogade förslaget till förordning om ändring i uppbördsförordningen den 5 juni 1953

Vad utskottet hemställt bifölls.

Det vid propositionen fogade förslaget till förordning om ändrad lydelse av 22 § 1 mom. och 68 § taxeringsförordningen den 23 november 1956

Utskottets hemställan bifölls.

Den allmänna varuskatten

Det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående ändring i förordningen den 1 december 1959 om allmän varuskatt, utom såvitt avsåge övergångsbestämmelser, rubrik och ingress

Vidkommande nämnda förslag gjordes propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare därpå att kammaren skulle godkänna motionerna I: 716 och II: 861; och förklarades den förra propositionen, vilken förnyades, vara med övervägande ja besvarad.

Utredning om den allmänna varuskattens uttagande i tidigare led

Rörande denna fråga, yttrade nu herr talmannen, hade yrkats 1:o) att vad utskottet hemställt skulle bifallas; 2:o), av herr *Hagberg*, att det förslag skulle antagas, som innefattades i andra att-satsen i hemställan i den av honom m. fl. vid

betänkandet avgivna, med XIX betecknade reservationen; samt 3:o), av herr *Sundin*, att kammaren skulle godkänna det förslag, som innehölles i reservationen XX av honom och herr *Vigelsbo*.

Härpå gjorde herr talmannen propositioner enligt berörda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Hagberg* begärde votering, i anledning varav herr talmannen upptog vardera av de båda återstående yrkandena med hemställan, huruvida kammaren ville antaga detsamma till kontraposition i den förestående omröstningen; och förklarade herr talmannen sig anse de härå avgivna svaren hava utfallit med övervägande ja för deras mening, som ville till kontraposition antaga bifall till herr *Hagbergs* yrkande.

Herr *Sundin* äskade emellertid votering om kontrapositionens innehåll, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som till kontraposition i huvudvoteringen angående bevillningsutskottets betänkande nr 79, såvitt avser utredning om den allmänna varuskattens uttagande i tidigare led, antager godkännande av det förslag, som innefattas i andra att-satsen i hemställan i den av herr *Hagberg* m. fl. vid betänkandet avgivna, med XIX betecknade reservationen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har till kontraposition i nämnda votering antagits godkännande av det förslag, som innefattas i reservationen XX av herrarna *Sundin* och *Vigelsbo*.

Sedan denna voteringsproposition ånyo upplästes, verkställdes omröstningen genom upprensning; och befanns därvid, att flertalet röstade för ja-propositionen.

I följd härav uppsattes, upplästes och godkändes för huvudvoteringen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 79, såvitt avser utredning om den allmänna varuskattens uttagande i tidigare led, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i andra att-satsen i hemställan i den av herr Hagberg m. fl. vid betänkandet avgivna, med XIX betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr Hagberg begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 74;

Nej — 65.

Därjämte hade 5 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Förutsättningslös prövning av den lämpliga utformningen av en indirekt beskattning

Såvitt avsåge denna fråga gjordes propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i första att-satsen i hemställan i den av herr Hagberg m. fl. vid betänkandet avgivna, med XIX betecknade reservationen; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Undantagande från allmän varuskatt av investeringsvaror

Angående detta förslag, anförde herr talmannen, hade yrkats 1:o att vad ut-

Ang. en reform av skattesystemet, m. m. skottet hemställt skulle bifallas; 2:o), av herr Hagberg, att det förslag skulle antagas, som innefattades i den av honom m. fl. vid betänkandet avgivna, med XXI betecknade reservationen; samt 3:o), av herr Sundin, att kammaren skulle godkänna det förslag, som innehölls i reservationen XXII av honom och herr Vigelsbo.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner enligt berörda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr Hagberg begärde votering, i anledning varav herr talmannen upptog vartdera av de båda återstående yrkandena med hemställan, huruvida kammaren ville antaga detsamma till kontraposition i den förestående omröstningen; och förklarade herr talmannen sig anse de härå avgivna svaren hava utfallit med övervägande ja för deras mening, som ville till kontraposition antaga bifall till herr Hagbergs yrkande.

Herr Sundin äskade emellertid votering om kontrapositionens innehåll, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som till kontraposition i huvudvoteringen angående bevillningsutskottets betänkande nr 79, såvitt avser undantagande från allmän varuskatt av investeringsvaror, antager godkännande av det förslag, som innefattas i den av herr Hagberg m. fl. vid betänkandet avgivna, med XXI betecknade reservationen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har till kontraposition i nämnda votering antagits godkännande av det förslag, som innefattas i reservationen XXII av herrar Sundin och Vigelsbo.

Sedan denna voteringsproposition ånyo uppläst, verkställdes omröstningen genom uppresning; och befanns där-

Ang. en reform av skattesystemet, m. m.

vid, att flertalet röstade på ja-propositionen.

I följd därav uppsattes, upplästes och godkändes för huvudvoteringen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 79, såvitt avser undantagande från allmän varuskatt av investeringsvaror, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herr Hagberg m. fl. vid betänkandet avgivna, med XXI betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo upplästs, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Hagberg* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 76;

Nej — 68.

Därjämte hade 1 ledamot tillkännagivit, att han avstode från att rösta.

Undantagande från allmän varuskatt av förbearbetade byggnadsvaror

I avseende å denna fråga gjorde herr talmannen propositioner, först på bifall till vad utskottet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den av herr Hagberg m. fl. vid betänkandet avgivna, med XXIII betecknade reservationen; och förklarade herr talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Hagberg* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 79, såvitt avser undantagande från allmän varuskatt av förbearbetade byggnadsvaror, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herr Hagberg m. fl. vid betänkandet avgivna med XXIII betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo upplästs, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Hagberg* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 90;

Nej — 51.

Därjämte hade 4 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Visst undantagande från allmän varuskatt av förbrukningsartiklar i produktionen

I vad gällde nämnda fråga gjorde herr talmannen propositioner, dels på bifall till vad utskottet hemställt, dels ock på antagande av det förslag, som innefattades i den av herr Hagberg m. fl. vid betänkandet avgivna, med XXIV betecknade reservationen; och förklarade herr talmannen sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Hagberg* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 79, såvitt avser visst undantagande från allmän varuskatt av förbrukningsartiklar i produktionen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar
Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herr Hagberg m. fl. vid betänkandet avgivna, med XXIV betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo upplästs, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Hagberg* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 91;
Nej — 50.

Därjämte hade 3 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Undantagande från allmän varuskatt av fiskeredskap samt begagnade traktorer

Rörande denna fråga gjorde herr talmannen propositioner, först på bifall till vad utskottet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den av herr Hagberg m. fl. vid betänkandet avgivna, med XXVI betecknade reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Hagberg* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 79, såvitt avser undantagande från allmän varuskatt av fiskeredskap samt begagnade traktorer, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar
Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herr Hagberg m. fl.

Ang. en reform av skattesystemet, m. m. vid betänkandet avgivna, med XXVI betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo upplästs, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Hagberg* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 76;
Nej — 62.

Därjämte hade 5 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Undantagande från allmän varuskatt av böcker och musikalier

Beträffande nämnda fråga gjorde herr talmannen propositioner dels på bifall till vad utskottet hemställt, dels ock på antagande av det förslag, som innefattades i den av herr Hagberg m. fl. vid betänkandet avgivna, med XXVII betecknade reservationen; och förklarade herr talmannen sig anse propositionen på bifall till vad utskottet hemställt vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Hagberg* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 79, såvitt avser undantagande från allmän varuskatt av böcker och musikalier, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar
Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herr Hagberg m. fl. vid betänkandet avgivna, med XXVII betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo upplästs, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans

Ang. en reform av skattesystemet, m. m.
uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Hagberg* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 91;
Nej — 51.

Därjämte hade 2 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Undantagande från allmän varuskatt av ammunition till det frivilliga skytteväsendet

Avseende denna fråga gjordes propositioner, först på bifall till vad utskottet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den av herr *Hagberg* m. fl. vid betänkandet avgivna, med XXVIII betecknade reservationen; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Övergångsbestämmelserna samt rubrik och ingress till förslaget om förordning angående ändring i förordningen om allmän varuskatt

I fråga om dessa stadganden gjordes propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den av herr *Hagberg* m. fl. vid betänkandet avgivna, med XVIII betecknade reservationen i motsvarande del; och förklarades den förra propositionen, vilken förnyades, vara med övervägande ja besvarad.

Grunderna för nya sjömansskatttabeller, m. m.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Sparfrämjande åtgärder

Vissa i motioner framlagda författningsförslag

Såvitt avsåge dessa förslag gjorde herr talmannen propositioner dels på bifall

till vad utskottet hemställt, dels ock på antagande av det förslag, som innefattades i den av herr *Hagberg* m. fl. vid betänkandet avgivna, med XII betecknade reservationen; och förklarade herr talmannen sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Hagberg* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 79, såvitt avser vissa i motioner framlagda författningsförslag rörande sparfrämjande åtgärder, röstar

Ja;
Den, det ej vill, röstar
Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herr *Hagberg* m. fl. vid betänkandet avgivna, med XII betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo uppläst, verkställdes omröstningen genom uppresning; och befanns därvid, att flertalet röstade för ja-propositionen.

Skrivelse till Kungl. Maj:t angående dels skattepremiering för medel å sparkonto och dels allmänt utjämningskonto

Rörande detta förslag gjorde herr talmannen propositioner först på bifall till vad utskottet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den av herr *Spetz* m. fl. vid betänkandet avgivna, med XIII betecknade reservationen; och förklarade herr talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Spetz* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 79, såvitt avser skrivelse till Kungl. Maj:t angående dels skattepremiering för medel å sparkonto och dels allmänt utjämningskonto, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herr Spetz m. fl. vid betänkandet avgivna, med XIII betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo upplästs, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstade för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Spetz* begärde röst-räkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 75;

Nej — 66.

Därjämte hade 2 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Skrivelse till Kungl. Maj:t angående stimulerande av personligt nysparande av reell karaktär

Beträffande detta förslag gjorde herr talmannen propositioner dels på bifall till vad utskottet hemställt, dels ock på antagande av det förslag, som innefattades i den av herrar *Sundin* och *Vigelsbo* vid betänkandet avgivna, med XIV betecknade reservationen; och förklarade herr talmannen sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Sundin* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 79, såvitt avser skrivelse till Kungl. Maj:t

Ang. en reform av skattesystemet, m. m. angående stimulerande av personligt nysparande av reell karaktär, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herrar *Sundin* och *Vigelsbo* vid betänkandet avgivna, med XIV betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo upplästs, verkställdes omröstningen genom uppresning; och befanns därvid, att flertalet röstade för ja-propositionen.

Ang. återhållsamhet med statsutgifterna

Såvitt gällde denna fråga gjorde herr talmannen propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den av herr *Hagberg* m. fl. vid betänkandet avgivna, med XXXIII betecknade reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Hagberg* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 79, såvitt avser återhållsamhet med statsutgifterna, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herr *Hagberg* m. fl. vid betänkandet avgivna, med XXXIII betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo upplästes, verkställdes omröstningen genom uppresning; och befanns därvid, att flertalet röstade för ja-propositionen.

Ang. en reform av skattesystemet, m. m.

Ang. punktskatterna

Vad anginge nämnda fråga gjorde herr talmannen propositioner dels på bifall till vad utskottet hemställt, dels ock på antagande av det förslag, som innefattades i den av herr Hagberg m. fl. vid betänkandet avgivna, med XXXIV betecknade reservationen; och förklarade herr talmannen sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Hagberg* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 79, såvitt avser punktskatterna, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av herr Hagberg m. fl. vid betänkandet avgivna, med XXXIV betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Hagberg* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 89;

Nej — 51.

Därjämte hade 5 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Utskottets hemställan i övrigt

Bifölls.

Utskottets motivering

Ang. höjning av ortsavdragen

I fråga om utskottets motivering i denna del gjorde herr talmannen propositioner, först på godkännande av densamma samt vidare på godkännande av den motivering, som innefattades i den av herrar Sundin och Vigelsbo vid betänkandet avgivna, med IV betecknade reservationen; och förklarade herr talmannen, efter att hava upprepat propositionen på godkännande av utskottets motivering, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Sundin* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som godkänner motiveringen i bevillningsutskottets betänkande nr 79, såvitt avser höjning av ortsavdragen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes den motivering, som innefattas i den av herrar Sundin och Vigelsbo vid betänkandet avgivna, med IV betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo uppläst, verkställdes omröstningen genom uppresning; och befanns därvid, att flertalet röstade för ja-propositionen.

Ang. compensation till kommunerna

Vidkommande utskottets yttrande i förevarande del gjorde herr talmannen propositioner dels på godkännande av detsamma, dels ock på godkännande av den motivering, som innefattades i den av herrar Sundin och Vigelsbo vid betänkandet avgivna, med V betecknade reservationen; och förklarade herr talmannen sig anse propositionen på godkännande av utskottets yttrande vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Sundin* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter gi-

ven varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som godkänner motiveringen i bevillningsutskottets betänkande nr 79, såvitt avser kompensation till kommunerna, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes den motivering som innefattas i den av herrar Sundin och Vigelsbo vid betänkandet avgivna, med V betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstade för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Sundin* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna ha va utfallit sålunda:

Ja — 96;

Nej — 21.

Därjämte hade 28 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Ang. undantagande från allmän varuskatt av förbrukningsartiklar i produktionen

I avseende å denna del av utskottets motivering gjorde herr talmannen propositioner, först på godkännande av densamma samt vidare på godkännande av den motivering, som innefattades i den av herrar Sundin och Vigelsbo vid betänkandet avgivna, med XXV betecknade reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på godkännande av utskottets motivering, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Sundin* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som godkänner motiveringen i bevillningsutskottets betänkande nr 79 så-

Ang. beskattning av motorbrännolja vitt avser undantagande från allmän varuskatt av förbrukningsartiklar i produktionen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes den motivering, som innefattas i den av herrar Sundin och Vigelsbo vid betänkandet avgivna, med XXV betecknade reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo uppläst, verkställdes omröstningen genom uppresning; och befanns därvid, att flertalet röstade för ja-propositionen.

Ang. restitution av bensinskatt

Vad slutligen anginge nämnda del av utskottets motivering gjordes propositioner, först på godkännande av densamma samt vidare på godkännande av den motivering, som innefattades i den av herrar Sundin och Vigelsbo vid betänkandet avgivna, med XXXII betecknade reservationen; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Ang. beskattningen av motorbrännolja

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 74, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om brännoljeskatt, m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 10 februari 1961 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 114, hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till förordning om brännoljeskatt.

I propositionen hade föreslagits en omläggning av beskattningen av motorbrännolja. För närvarande erlades skatten efter deklaration av ägarna av diesel-drivna motorfordon. Beskattningsförfarandet skulle enligt förslaget ändras så, att skatt som regel skulle utgå redan vid oljebolagens försäljning av motorbrännolja till bensinstationer eller direkt till

Ang. beskattningen av motorbrännolja

motorfordonsägare. Endast för de s. k. blandade förbrukarna, d. v. s. de som använde motorbrännolja både för drift av motorfordon och för annat ändamål, t. ex. drift av traktor, skulle det nuvarande deklarationsförfarandet bibehållas. Skatten på motorbrännolja hade i propositionen nr 114 föreslagits skola sänkas från nuvarande 30 öre till 27 öre per liter. I samband därmed skulle för normala fall rätten till skattefria avdrag slopas — för brännolja som använts för annat ändamål än fordonets framförande — för den som köpte oljan i beskattat skick. Detta innebar, att skattebelastningen genomsnittligt bleve något lägre än för närvarande. För de blandade förbrukarna avsåges dock skatten fortfarande vara 30 öre, och rätten till skattefria avdrag bibehållas.

Riksdagen hade vid vårsessionen beslutat uppskjuta behandlingen av nämnda proposition till höstsessionen.

I detta sammanhang hade utskottet jämväl behandlat förslaget i propositionen nr 188 om att skatten på motorbrännolja skulle höjas med 4 öre per liter från och med den 1 januari 1962 och att därmed sammanhängande ändringar skulle vidtagas i förordningen om brännoljeskatt. Förslaget utgjorde ett komplement till den i propositionen nr 188 föreslagna höjningen av bensinskatten med 5 öre per liter, som utskottet behandlade i betänkande nr 79.

Till utskottet hade hänvisats följande i anledning av propositionen nr 114 väckta motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 682, av herr *Nyström m. fl.* och II: 814 av herr *Löfroth m. fl.*, vari hemställdes att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 114 måtte — för så vitt förslaget till ny brännoljeskatteförordning godtoges — besluta, att nu gällande skattefrihet för brännolja avsedd för drift av i Sverige hemmahörande oregistrerade motorfordon skulle bibehållas;

2) motionen II: 767, av herr *Sundelin*, vari anhållits, att riksdagen måtte lämna

Kungl. Maj:ts proposition nr 114 utan bifall.

I förevarande sammanhang hade utskottet jämväl behandlat följande i anledning av propositionen nr 188 väckta motioner, nämligen

I) de likalydande motionerna I: 697, av herr *Stefanson m. fl.*, och II: 848, av herr *Carlsson* i Stockholm *m. fl.*, vari bland annat hemställdes, att riksdagen icke måtte vidtaga någon höjning av skatten på brännolja;

II) de likalydande motionerna I: 721 av herr *Hagberg m. fl.*, och II: 882, av herr *Heckscher m. fl.*, vari bland annat föreslagits, att riksdagen skulle avslå Kungl. Maj:ts förslag att höja skatten på motorbrännolja med 4 öre per liter; ävensom

III) de likalydande motionerna I: 727, av herr *Ivar Johansson m. fl.*, och II: 876, av herr *Hedlund m. fl.*, vari bland annat anhållits, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag om höjning av brännoljeskatten.

Utskottet hade i det nu föreliggande betänkandet på anförda skäl hemställt,

A. att riksdagen,

1) med bifall till de inbördes likalydande motionerna I: 697, av herr *Stefanson m. fl.*, och II: 848, av herr *Carlsson* i Stockholm *m. fl.*, I: 721, av herr *Hagberg m. fl.*, och II: 882, av herr *Heckscher m. fl.*, samt I: 727, av herr *Ivar Johansson m. fl.*, och II: 876, av herr *Hedlund m. fl.*, samtliga motioner i vad desamma avsåge brännoljeskatten, måtte avslå Kungl. Maj:ts i propositionen nr 188 framlagda förslag om höjning av skatten å motorbrännolja;

2) med förklarande att Kungl. Maj:ts proposition nr 114 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas och i anledning av de likalydande motionerna I: 682, av herr *Nyström m. fl.*, och II: 814, av herr *Löfroth m. fl.*, samt med avslag å motionen II: 767, av herr *Sundelin*, måtte antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning om brännoljeskatt med de ändringar, att 1, 5 och

8 §§ erhöle under punkten angiven lydelse;

B. att de likalydande motionerna I: 682, av herr Nyström m. fl., och II: 814, av herr Löfroth m. fl., måtte, i den mån de icke kunde anses besvarade genom vad utskottet hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Utskottet hade tillstyrkt det i propositionen nr 114 framlagda förslaget om en sänkning av skatten på motorbrännolja. Den av utskottet föreslagna ändringen i 5 § förslaget till förordning om brännoljeskatt innebar, att ett nytt stadgande skulle införas om att kontrollstyrelsen gäves möjlighet att, därest särskilda förhållanden föranledde därtill, medgiva registrerad förbrukare, vilkens förbrukning av brännolja för drift av motorfordon vore av betydande omfattning, rätt att erlagga skatt efter den lägre skattesatsen.

Reservation hade avgivits av herrar *John Ericsson, Einar Eriksson och Jansson*, fröken *Ranmark*, herrar *Wärnberg, Brandt* i Aspabruk, *Kärrlander, Asp* och *Andersson* i Essvik samt fru *Holmquist*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava den lydelse, som i reservationen angivits, samt att utskottet bort hemställa,

A. att riksdagen — med avslag å de inbördes likalydande motionerna I: 697, av herr Stefanson m. fl., och II: 848, av herr Carlsson i Stockholm m. fl., I: 721, av herr Hagberg m. fl., och II: 882, av herr Heckscher m. fl., samt I: 727, av herr Ivar Johansson m. fl., och II: 876, av herr Hedlund m. fl., samtliga motioner i vad desamma avsåge brännoljeskatten, och med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 188 i vad den avsåge höjning av skatten å motorbrännolja samt med förklarande att Kungl. Maj:ts proposition nr 114 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas och i anledning av de likalydande motionerna I: 682, av herr Nyström m. fl., och II: 814, av herr Löfroth m. fl., samt med avslag å motionen II: 767, av herr Sundelin — måtte antaga det vid propositionen fogade för-

Ang. beskattningen av motorbrännolja slaget till förordning om brännoljeskatt med de ändringar, att 1, 5 och 8 §§ samt ikraftträdandebestämmelserna erhöle i reservationen angiven lydelse;

B. att de — — — (= utskottet) — — — utan åtgärd.

Reservanterna hade tillstyrkt Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 188 om höjning av skatten på motorbrännolja med fyra öre per liter. Enligt reservanternas förslag skulle 5 § 1 och 2 mom. i förslaget till förordning om brännoljeskatt erhålla följande lydelse:

Skatten utgår med *trettiofyra* öre för liter, dock att skatt, som erlägges av tillverkare eller registrerad leverantör eller vid införsel, skall utgöra allenast *trettioett* öre för liter.

Därest särskilda förhållanden det föranleda, äger kontrollstyrelsen medgiva, att skatt skall erläggas med allenast *trettioett* öre för liter även av registrerad förbrukare, om dennes förbrukning av brännolja för drift av motor i motorfordon är av betydande omfattning.

Herr ERICSSON, JOHN, (s):

Herr talman! Jag hemställer om bifall till den av mig m. fl. avgivna, till betänkandet fogade reservationen.

Herr HAGBERG (h):

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr SPETZ (fp):

Herr talman! Jag ber att få instämma i herr Hagbergs yrkande om bifall till utskottets hemställan.

Herr SUNDIN (cp):

Herr talman! Om det nu skall vara nödvändigt, herr talman, ber jag också att få förena mig i herr Hagbergs yrkande.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen jämlikt därunder förekomna yrkanden

Ang. ändrade bestämmelser om påföring av folkpensionsavgift

propositioner, först på bifall till vad utskottet i det nu föredragna betänkandet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid betänkandet avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Ericsson, John*, begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 74, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid betänkandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för nejpropositionen.

Då emellertid herr *Hagberg* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 67;

Nej — 74.

Därjämte hade 2 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Ang. ändrade bestämmelser om påföring av folkpensionsavgift

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtande nr 72, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m., dels

ock i ämnet väckta motioner, såvitt propositionen och motionerna hänvisats till lagutskottet.

Genom propositionen nr 188 hade Kungl. Maj:t bland annat föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag angående ändrad lydelse av 19 § 1 och 2 mom. lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering.

Propositionen hade i denna del hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle gränsen för påföring av folkpensionsavgift bestämmas till 2 400 kronor taxerad inkomst samt avgifterna avtrappas närmast inkomstgränsen upp till 2 940 kronor taxerad inkomst.

I samband med propositionen hade utskottet behandlat två i anledning av densamma väckta motioner, såvitt de hänvisats till lagutskott, nämligen de likalydande motionerna nr 729 i första kammaren av herr *Jonasson* och herr *Carlsson, Eric*, samt nr 868 i andra kammaren av herr *Fälldin m. fl.*

I motionerna hade hemställts, såvitt nu vore i fråga, att riksdagen måtte besluta att 19 § 1 och 2 mom. lagen om folkpensionering skulle erhålla i motionerna angiven lydelse.

Det förslag, som framlagts i motionerna, avsåg, att folkpensionsavgift skulle beträffande gifta inkomsttagare och ensamstående med hemmavarande barn under 16 år uttagas först vid en inkomst av 3 600 kronor samt att avgiften i sådana fall skulle avtrappas enligt de i propositionen förordade principerna upp till 4 500 kronor taxerad inkomst.

Utskottet hade i det nu ifrågavarande utlåtandet av angivna orsaker hemställt, att riksdagen med avslag å motionerna I: 729 och II: 868, såvitt desamma hänvisats till lagutskott, måtte antaga det vid förevarande proposition, nr 188, fogade förslaget till lag angående ändrad lydelse av 19 § 1 och 2 mom. lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering.

Ang. höjning av det allmänna barnbidraget

Reservation hade anförts av herrar *Thorsten Larsson* och *Gustavsson* i Alvesta, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort hemställa, att riksdagen — med förklaring att förslaget till lag angående ändrad lydelse av 19 § 1 och 2 mom. lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering icke kunnat oförändrat bifallas samt med bifall till motionerna I: 729 och II: 868 — måtte för sin del antaga förslaget med den ändringen, att 19 § 1 och 2 mom. erhöles i reservationen angiven lydelse.

Herr **LARSSON, THORSTEN**, (cp):

Herr talman! Jag yrkar bifall till den vid utskottets utlåtande fogade reservationen.

Herr förste vice talmannen **STRAND** (s):

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjorde herr talmannen enligt de därunder förekomna yrkandena propositioner, först på bifall till vad utskottet i det nu förevarande utlåtandet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, efter att hava utprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Larsson, Thorsten*, begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad andra lagutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 72, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid utlåtandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Larsson, Thorsten*, begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 121;

Nej — 20.

Därjämte hade 2 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Ang. höjning av det allmänna barnbidraget

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtande nr 73, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 26 juli 1947 (nr 529) om allmänna barnbidrag, dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 27 oktober 1961 dagtecknad proposition, nr 190, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, hade Kungl. Maj:ts föreslagit riksdagen att antaga i propositionen infört förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 26 juli 1947 (nr 529) om allmänna barnbidrag.

Kungl. Maj:ts förslag innebar, att det allmänna barnbidraget skulle höjas från nuvarande 450 till 550 kronor om året. Förslaget motiverades dels med den i propositionen nr 188 föreslagna höjningen av omsättningsskatten och dels med behovet av ökat stöd åt barnfamiljerna.

I anslutning till propositionen hade utskottet behandlat följande i anledning av densamma väckta motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna nr 717 i första kammaren av herr *Öhman* och herr *Persson, Helmer*, samt nr 862 i andra kammaren av herr *Hagberg m. fl.*; samt

Ang. höjning av det allmänna barnbidraget

2) de likalydande motionerna nr 737 i första kammaren av herr *Lundström m. fl.* och nr 885 i andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.*

I motionerna I: 717 och II: 862 hade yrkats, att barnbidragen skulle, därest det i propositionen nr 188 framlagda förslaget till höjning av den allmänna varuskatten bifölles, höjas till 600 kronor om året.

I motionerna I: 737 och II: 885 hade hemställts, att riksdagen måtte besluta, att de allmänna studiebidragen skulle höjas från den 1 januari 1962 till 50 kronor i månaden och att Kungl. Maj:t skulle bemyndigas utfärda härför erforderliga tillämpningsföreskrifter.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på åberopade grunder hemställt,

A. att riksdagen med avslag å motionerna I: 717 och II: 862 måtte bifalla förevarande proposition nr 190; samt

B. att riksdagen med bifall till motionerna I: 737 och II: 885 måtte besluta, att allmänt studiebidrag från den 1 januari 1962 skulle utgå med ett till 50 kronor i månaden höjt belopp.

Reservation hade avgivits, vid utskottets hemställan under B, av herrar *Strand, Nils Elowsson, Birke, Magnusson* och *Nilsson* i Göteborg samt fröken *Wetterström*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort i viss angiven del hava den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort under B hemställa, att riksdagen i anledning av förevarande motioner, I: 737 och II: 885, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening giva till känna vad reservanternas anfört om studiehjälp.

Reservanternas hade bland annat ansett, att strävandena i första hand borde inriktas på att underlätta utbildningsmöjligheterna för barn från familjer i de lägre inkomstgrupperna och att härvid en utbyggnad av stipendiestödet skulle vara att föredraga. Reservanternas ansåge, att stipendiestödet borde göras till föremål för skyndsamt utredning.

Herr förste vice talmannen **STRAND** (s):

Herr talman! Jag ber att få hemställa om bifall till utskottets hemställan under punkten A och till den vid utskottets utlåtande fogade reservationen under punkten B.

Fröken **NORDSTRÖM** (fp):

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till andra lagutskottets utlåtande i dess helhet.

Herr **PERSSON, HELMER**, (k):

Herr talman! Jag yrkar bifall till motionerna I: 717 och II: 862.

Efter härmed slutad överläggning yttrade herr talmannen, att med anledning av vad därunder yrkats propositioner komme att framställas särskilt beträffande vardera punkten av utskottets i det nu föredragna utlåtandet gjorda hemställan.

I fråga om punkten A, fortsatte herr talmannen, hade yrkats dels att utskottets hemställan skulle bifallas, dels ock att kammaren skulle bifalla motionerna I: 717 och II: 862.

Sedermera gjordes propositioner enligt dessa båda yrkanden; och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Därefter gjorde herr talmannen enligt de med avseende å punkten B förekomna yrkandena propositioner, först på bifall till vad utskottet hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den vid utlåtandet avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr förste vice talmannen *Strand* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad andra lagutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 73 punkten B, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid utlåtandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för nej-propositionen.

Då emellertid fröken *Nordström* begärde rösträkning, verkställdes nu voting medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 85;

Nej — 54.

Därjämte hade 6 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Föredrogs ånyo bankoutskottets utlåtanden och memorial:

nr 33, i anledning av riksdagens revisorers framställning angående ändring av instruktionen för riksdagens revisorer;

nr 34, angående uppskov med behandlingen av vissa till bankoutskottet hänvisade motioner; och

nr 35, i anledning av framställning från fullmäktige i riksgäldskontoret angående lönesättningen m. m. för viss personal vid riksdagens ekonomibyrå.

Vad utskottet i dessa betänkanden hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av andra lagutskottets utlåtande nr 59, i anledning av väckta motioner angående bidrag från de allmänna sjukkassorna till undersökningar för hälsokontroll, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Ang. bemyndigande för Kungl. Maj:t att i vissa fall utfärda förbud för svenska rederier att utlämna dokument till utländska myndigheter

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtande nr 71, i anledning av väckta motioner angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att i vissa fall utfärda förbud för svenska rederier att utlämna dokument till utländska myndigheter.

Andra lagutskottet hade till behandling förehått två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 495 i första kammaren av herr *Gorthon* och fröken *Andersson* samt nr 587 i andra kammaren av fröken *Karlsson* och herr *Carlsson* i Göteborg.

I motionerna, vilka voro likalydande, hade hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om förslag till fullmaktslagstiftning med bemyndigande för Kungl. Maj:t att utfärda förbud för svenska rederier att till utländska myndigheter utlämna dokumentation eller andra upplysningar i sådana fall, då den utländska myndighetens begäran om dylik dokumentation eller dylika upplysningar överskred vad som mot bakgrund av gällande folkrättslig uppfattning eller eljest kunde anses tillbörligt.

Utskottet hade i det nu ifrågavarande utlåtandet på anförda skäl hemställt,

A. att riksdagen i anledning av förevarande motioner, I: 495 och II: 587, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening giva till känna vad utskottet i utlåtandet anförte; samt

B. att motionerna i den mån de icke kunde anses besvarade genom vad utskottet hemställt under A. icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Herr GORTON (h):

Herr talman! Jag vill endast i korthet meddela, att sedan min motion väcktes har ändringar inträffat i läget, så att en sådan fullmaktslagstiftning för dagen inte är behövlig. Jag vill emellertid påpeka det viktiga, som utskottet för övrigt

Ang. bemyndigande för Kungl. Maj:t att i vissa fall utfärda förbud för svenska rederier att utlämna dokument till utländska myndigheter

säger, i att Kungl. Maj:t med uppmärksamhet följer vad som sker på detta område. Det är faktiskt med sanningen överensstämmande, att denna motion har fått genklang icke blott i Amerika, där den här lagskärpningen ifrågasattes, utan även i andra länder i Europa. I den mån fler och fler länder får upp ögonen för dylika missförhållanden, är detta av väldigt stor betydelse, icke endast för den svenska sjöfarten utan för den fria världens sjöfart i allmänhet.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, bifölls vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning av andra lagutskottets utlåtande nr 74, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om undanförsel och förstöring, m. m., bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning av jordbruksutskottets utlåtande nr 42, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel till jordfonden å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1961/62, m. m., bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Anmälades jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 402, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel till jordfonden å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1961/62, m. m.

Skrivelseförslaget godkändes under förutsättning att utskottets hemställan i utlåtande nr 42 bifölles även av andra kammaren.

Anmälades bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 403, till Konungen i anledning av riksdagens revisorers framställning angående ändring av instruktionen för riksdagens revisorer.

Skrivelseförslaget godkändes under förutsättning att utskottets hemställan i utlåtande nr 33 bifölles även av andra kammaren.

Anmälades andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 405, i anledning av väckta motioner angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att i vissa fall utfärda förbud för svenska rederier att utlämna dokument till utländska myndigheter;

nr 406, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 407, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 26 juli 1947 (nr 529) om allmänna barnbidrag dels ock i ämnet väckta motioner; samt

nr 408, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om undanförsel och förstöring, m. m.

Skrivelseförslagen godkändes under förutsättning beträffande vart och ett av dem, att andra kammaren i avseende å motsvarande utskottsutlåtande fattade samma beslut som första kammaren.

Anmälades och bordlades

statsutskottets memorial:

nr 195, angående uppskov med behandlingen av vissa ärenden; och

nr 196, angående tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1961/62.

Justerades protokollsutdrag.

På framställning av herr talmannen beslöt kammaren nu, kl. 14.48, att ajournera sina förhandlingar till kl. 19.00, detta för att — för den händelse andra kammaren vid behandlingen av något ärende i dag fattade annat beslut än första kammaren — bereda tillfälle för vederbörande utskott att till kamrarna

inkomma med memorial, som föranledes av sådant skiljaktigt beslut.

Därest kamrarna icke i något ärende stannade i skiljaktiga beslut, komme, meddelade herr talmannen, sessionen att avslutas vid sammanträdet i afton kl. 19.30.

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.00.

Anmälades och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 409, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om brännoljeskatt, m. m. jämte i ämnet väckta motioner; och

nr 410, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om änd-

ring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m., såvitt propositionen hänvisats till bevillningsutskottet.

Justerades ytterligare ett protokollsutdrag för detta sammanträde.

Herr talmannen meddelade, att eftersom andra kammaren vid behandlingen av dagens ärenden fattat samma beslut som första kammaren, föreläge nu icke något utskottsmemorial till bordläggning.

Kammaren åtskildes kl. 19.03.

In fidem

K.-G. Lindelöw

Torsdagen den 14 december eftermiddagen

Kammaren sammanträdde kl. 19.30.

Ang. samordnad handläggning av frågor, vilka aktualiseras genom Sveriges ansökan om association med EEC

Hans excellens herr statsministern **ERLANDER**, som tillkännagivit, att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara herr Virgins interpellation angående samordnad handläggning av frågor, vilka aktualiseras genom Sveriges ansökan om association med EEC, erhöll ordet och yttrade:

Herr talman! Herr Virgin har i en interpellation frågat, om jag tänker uppdraga åt en särskild medlem av regeringen att samordna de skilda frågor som aktualiseras i och med Sveriges ansökan om anslutning till den europeiska ekonomiska gemenskapen eller vilka åtgärder som i annat fall kommer att vidtagas för att uppnå samma syfte.

Interpellanten hänvisar till regeringens avsikt att i december inge ansökan om Sveriges associering med den gemensamma marknaden. Vilken utformning ett sådant samarbete än kommer att få, så är det dock redan nu uppenbart, anser han, att det kommer att spänna över långt vidare fält än hittills. Det måste därför enligt interpellantens mening vara angeläget att handläggningen av »europafrågorna» på regeringsplanet redan från början samordnas och en sådan samordning borde ske genom en särskild medlem av regeringen.

Till detta resonemang vill jag anmärka först och främst att den nuvarande handelsministern som bekant varit i hög grad sysselsatt med europeiska marknadsfrågor under de senare åren. Skulle alla dessa frågor ha utbrutits från hans departement och tillagts en annan ledamot av regeringen, skulle helt visst handelsministerns arbetsområde blivit beskuret på ett föga rationellt sätt. Då

vidare interpellanten hänvisar till att de europeiska marknadsfrågorna bör samordnas, reser sig spørsmålet om icke de internationella handelsfrågor som berör vårt lands kommersiella förbindelser med länder utanför Europa bör samordnas med de europeiskt inriktade handelsproblemen. Skulle det verkligen vara lämpligt att handelsministern hade att handlägga frågor om handelsförbindelser med USA, Latinamerika, Sovjetunionen, Japan etc. medan en annan regeringsmedlem hade att syssla med europeiska handelsfrågor?

Mitt svar på den första frågan blir alltså nekande. På den andra frågan vill jag svara att uppkommande spørsmål om samordning departementen emellan liksom hittills får övervägas och lösas allteftersom behov av bättre samordning gör sig gällande.

Herr **VIRGIN** (h):

Herr talman! Jag ber att få tacka hans excellens statsministern för interpellationssvaret. På frågan om statsministern ämnar uppdraga samordningsproblemen till en särskild medlem av regeringen svarar statsministern nej och riktar i sin tur en fråga till mig, nämligen om jag anser att handelsfrågorna för länder utanför Europa borde skiljas från handelsfrågorna för Europa. På den frågan kan jag svara nej. Jag tänkte över huvud taget inte främst på de rena handelsfrågorna. Det är ju så många andra problem som kommer in i bilden: arbetsmarknadspolitiska, jordbrukspolitiska, sociala och kulturella, för att bara ta några exempel. Det var främst samordningsuppgiften som sådan över hela fältet som jag hade i tankarna.

Interpellationssvaret synes mig vidare antyda en misstanke om att min mening skulle vara att kritisera handelsministern. Jag har med interpellationen inte avsett någon sådan kritik, vare sig di-

Ang. samordnad handläggning av frågor, vilka aktualiseras genom Sveriges ansökan om association med EEC

rekt eller indirekt. Jag finner det tvärtom vara självklart och högeligen önskvärt att den som kan vara bäst lämpad för samordningen får tillfälle att koncentrera sig på denna uppgift.

När förhandlingarna om en anslutning till Europagemenskapen påbörjas, så är det troligt att en mängd avväggningsproblem aktualiseras. Själva den omständigheten att regeringen har valt associationslinjen innebär att praktiskt taget vilka ekonomiska frågor som helst kan bli upptagna till förhandling, och sannolikheten är stor för att diskussionerna kommer att röra sig på många och vitt skilda områden. Då måste fördelar som i ett sammanhang kan vara möjliga att vinna ständigt vägas mot uppoffringar som i ett annat kan avkrävas oss. Det kan därvid gälla ställningstaganden av vital betydelse för näringslivet eller delar av detta. Liksom alltid vid förhandlingar kan situationer snabbt uppstå, där det bästa förhandlingsresultatet kräver snabba ställningstaganden.

En ökad ekonomisk integration med utlandet kan komma att innebära sådana förändringar i vår produktion, att förutsättningarna för självförsörjning i kritiska lägen och därmed för vår försvarsberedskap försämrans. Denna risk måste därför ständigt uppmärksammas och erforderliga kompenseringar åtgärder inrymmas i avväggningsproblemet.

Över huvud taget kommer en anslutning till Europamarknaden troligen att ställa oss inför betydande anpassnings-svårigheter. Nödvändigheten av att underkasta sig dessa svårigheter måste i så fall klarläggas för svenska folket. Det kommer att behövas en omfattande upplysningsverksamhet. Även om en sådan verksamhet främst hör bedrivs av arbetsmarknadens och näringslivets myndigheter och organisationer, så måste den dock få sitt innehåll och samordnas på allra högsta nivå.

Riksdagen har ett självklart intresse av att så nära som möjligt kunna följa utvecklingen av marknadsfrågorna i de stora dragen liksom i detaljerna — inte

minst de problem som ur avväggnings-synpunkt blir aktuella. Varje åtgärd på regeringsplanet som kan underlätta detta måste från riksdagens sida betraktas som synnerligen önskvärd.

Av interpellationssvaret har jag tyckt mig kunna utläsa att statsministern avser att handelsministern skall vara den till vilken riksdagen har att vända sig för erhållande av upplysningar i det här sammanhanget i frågor som rör avväggningen mellan intressen som tillvaratages av olika departement.

Till slut vill jag beklaga att statsministern så negativt har svarat på interpellationen, men jag vill ändå uttala den förhoppningen att den inom regeringen som kommer att få ansvaret för förhandlingarna och därmed med nödvändighet måste ägna sig åt samordningsproblemen skall få möjlighet att helt koncentrera sig på uppgiften. Jag tror att uppgiftens vikt kräver detta.

Hans excellens herr statsministern **ERLANDER:**

Herr talman! Jag beklagar att herr Virgin fick den uppfattningen att mitt interpellationssvar var uteslutande negativt. Men jag tror att det vore rätt viktigt att den föreställningen, att samordningen skulle underlättas genom att frågor bryts ut ifrån de ordinarie departementen och att den ordningen skulle vara så mycket bättre än den nuvarande, får en klarläggande belysning.

Herr Virgin nämnde i sin interpellation och sade det också här i kammarerna att jordbruksfrågorna kommer att spela en central roll vid de kommande förhandlingarna. Ja, det är fullkomligt riktigt, men ingen skall inbilla sig att det kommer att finnas någon möjlighet att befria jordbruksministern från det direkta ansvaret för jordbrukspolitiken. Kommer EEC-förhandlingarna att leda till krav på en omläggning av jordbrukspolitiken, måste den som är fackman på detta område och som tillvaratår jordbrukets intressen i regeringen utforma den politiken. Att tänka sig att

Ang. samordnad handläggning av frågor, vilka aktualiseras genom Sveriges ansökan om association med EEC

det skulle finnas en handelsminister eller en Europaminister som vid sidan av sitt arbete för Europafrågorna skulle gå i land med uppgiften att lägga om jordbrukspolitiken — vilket väl kan tänkas bli aktuellt om förhandlingarna leder till det resultatet — är en illusion. Tillvägagångssättet måste vara detsamma som nu, d. v. s. att Europaministern och jordbruksministern diskuterar med varandra och söker nå fram till en förnuftig lösning.

Interpellanten nämner kulturfrågorna och säger att en rad av Europafrågor ligger under ecklesiastikdepartementet. Ja, herr talman, detta är oundgängligen nödvändigt i fortsättningen också. Ingen del av skolväsendet och ingen del av stödet till vetenskap och forskning kan vara av den beskaffenheten att den kan brytas ut från ecklesiastikdepartementet och läggas under en aldrig så kunnig Europaminister. Jag har fullt klart för mig att det kan komma att fordras förändringar i departementsindelningen, men jag säger damerna och herrarna att det är vidskeppelse att tro att det skulle bli så mycket enklare om man bryter ut stora och för vederbörande departement väsentliga komplex och flyttar dem till ett nytt departement. Jag har tillräcklig erfarenhet från i varje fall min statssekreterartid i Kungl. Maj:ts kansli av att det blir tillkrånglat varje gång man gör sådana experiment utan att ha sett till att ämnesområdena är väl avgränsade.

Det gäller här — därvidlag delar jag interpellantens mening — en av våra största och viktigaste frågor, och det glädde mig att interpellanten i allt väsentligt delade min uppfattning, såvitt jag fattade honom rätt, att handelsministern på ett utomordentligt skickligt sätt hävdade Sveriges intressen i Europa-förhandlingarna hittills. Jag tror att jag vågar säga att f. n. ingen svensk man skulle lika skickligt kunna göra det, därför att handelsministern sedan länge med stor intensitet gått in för denna uppgift. Jag vill erinra om de två senaste svens-

ka framgångarna på detta område. För det första har vi mot alla tips lyckats uppnå en fortsatt och snabbare acceleration inom EFTA, vilket otvivelaktigt är en stor fördel, eftersom förhandlingsbasen stärkts därigenom. För det andra har den politik som handelsministern närmast är ansvarig för utformningen av — men som givetvis är hela regeringens — resulterat i ett närmande mellan de neutrala staterna, vilket tagit sig uttryck i att de i morgon som bekant på en gång lämnar in ansökan om närmare ekonomiskt samarbete med Bryssel-kommissionen. Ansökan är inte gemensam, utan de olika ländernas framställningar skiljer sig i vissa avseenden från varandra, men att ansökningarna sker samtidigt gör klart hur nära länderna egentligen står varandra. Jag tror därför att det är riktigt att handelsministern får fortsätta med det här arbetet, och det var inte heller någon annan mening herr Virgin förde på tal.

Jag tror också att det är betydelsefullt att handelsministern får det stöd som kommer att behövas från olika håll. Han har försökt bygga upp en förhandlingsorganisation, där näringslivets parter är ännu starkare engagerade än de varit tidigare, nämligen den under de senaste åren arbetande Malmforskommittén. I den är, såvitt jag vet, alla näringslivets intressegrupper representerade, och med hjälp av den kommer det säkerligen att gå att under handelsministerns ledning bygga upp en hygglig förhandlingsposition. Vi vet väl att det är flera parter som förhandlar, och jag delar herr Virgins mening att hur väl vi än förbereder oss och hur starka vi tycker att våra skäl är, så kan det bli en ganska hård och mödosam förhandling, vid vilken vi får vara beredda att både ge och ta, som herr Virgin anförde.

Vad herr Virgin sade om upplysningsverksamheten och dess betydelse har jag ingen anledning att inte helhjärtat instämma i.

Ang. samordnad handläggning av frågor, vilka aktualiseras genom Sveriges ansökan om association med EEC

Herr VIRGIN (h):

Herr talman! Jag ber att få tacka hans excellens statsministern för detta inlägg. Jag måste säga att jag tycker att de tongångar, som statsministern nu gav uttryck åt, låter mer positiva än de som kom fram i interpellationssvaret, och detta har jag bara att tacksamt notera. Det verkar dock som om tanken att samordna de här viktiga frågorna hos en särskild medlem av regeringen skulle förefalla statsministern alldeles sensationell. Så är väl dock ändå inte förhållandet. Det var ju inte så länge sedan som Dag Hammarskjöld hade ungefär motsvarande uppgifter inom regeringen, och han fullföljde dem också med gott resultat, såvitt jag kan förstå.

Det måste i varje fall vara angeläget att den som skall syssla med dessa viktiga ting avlastas från andra arbetsuppgifter. Hur det sedan ordnas inom regeringen har jag varken kompetens eller anledning till att lägga mig i.

Överläggningen förklarades härmed slutad.

Föredrogs statsutskottets memorial nr 195, angående uppskov med behandlingen av vissa ärenden.

Beträffande detta memorial hade utskottet hemställt, att detsamma måtte företagas till avgörande efter allenast en bordläggning.

På gjord proposition bifölls denna hemställan.

Sedermera bifölls på gjord proposition vad utskottet i förevarande memorial hemställt.

Föredrogs statsutskottets memorial nr 196, angående tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1961/62.

Även beträffande detta memorial hade utskottet hemställt, att detsamma måtte företagas till avgörande efter allenast en bordläggning.

På gjord proposition bifölls denna hemställan.

Därefter bifölls på gjord proposition vad utskottet i det nu föredragna memorialet hemställt.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 404, till Konungen angående tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1961/62.

Anmälades och godkändes riksdagens kanslis förslag till Sveriges riksdags beslut under riksdagens vår- och höstsessioner år 1961.

Justerades protokollsutdrag för detta sammanträde.

Herr TALMANNEN anförde:

Jag ber att få meddela att de vid höstsessionens slut icke justerade protokollen framläggs till godkännande fredagen den 22 december kl. 12.00.

Nästa års remissdebatt beräknas äga rum med början tisdagen den 23 januari 1962 kl. 10.00.

Härefter yttrade herr TALMANNEN:

Med de beslut kammaren i dag fattat skulle för kammarens del 1961 års riksdagsarbete nu vara slutfört, och ledamöterna får återvända till sina respektive hemorter för att, som jag hoppas, i lugn och ro fira helg och bereda sig för kommande års arbete.

Några av kammarens ledamöter lämnar riksdagen med detta års utgång. Till dem vill jag särskilt uttala kammarens tack för deras värdefulla insatser i riksdagsarbetet under i en del fall mycket lång tid.

Personligen vill jag tacka alla — både dem som nu lämnar kammaren och övriga ledamöter — för all den vänlighet, det tillmötesgående och överseende som visats mig under det gångna året. Jag ber också att få framföra vice talmännens tack.

Så önskar jag er alla en god jul och ett gott nytt år!

Detta tal besvarades av herr SANDLER i följande ordalag:

Herr talman! För Er vänliga, av oss alla högt skattade jul- och nyårshälsning framför jag nu kammarledamöternas tacksamhet.

Till de avskedsord, som herr talman riktade till våra avgående kammar-kamrater, ger förvisso de övriga kammarledamöterna sin hjärtliga anslutning. Vi kommer att sakna dem som lämnar vår krets med denna dag.

Riksdagens arbete för året är avslutat. Som vanligt har ju flertalet beslut fattats i betydande enighet. Så har dock inte alltid varit fallet, och särskilt har vi under riksdagens sista arbetsdagar upplevat ärenden där meningarna varit starkt delade. Beslut är beslut, även om marginalen är i det knappaste laget. Men det är icke någon glädje att behöva konstatera att vi varit så farligt nära lotteriparlamentarismen som fallet varit denna dag.

Jag står inte i denna talarstol för en

politisk bedömning. Mitt ärende är ju egentligen ett helt annat. Det gäller en sak där det icke är fråga om några mot-sättningar. Kammaren är fullständigt enig i att framföra som dess tack till herr talmannen vår respekt och uppskattning av den ledning som herr talmannen har haft under hela denna riksdag. Det blev ju i dag under den långvariga och besvärliga voteringsproceduren ett generalprov i fråga om omsorgsfullhet, tålmod och gott humör.

Vi tillönskar Er, herr talman, en god helg.

På återseende i januari, herr talman!

Herr talmannen förklarade härefter 1961 års riksdags höstsession för första kammarens del avslutad.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. 19.54.

In fidem
K.-G. Lindelöw